

Egyházi vezetésfejlesztés

összesített szakmai dokumentáció

Magyarországi Evangélikus Egyház

EFOP-1.3.7-17-2017-00179

„Közösségben-Közös ég alatt”

**Egyházi Fejlesztők Kft.
2018**

Vezetésfejlesztési terv

III.2.3. / 1.

1. Az evangélikus lelkészi szolgálat bemutatása

A lelkészi szolgálat fejlesztéséhez szükséges annak mélyebb ismerete és megértése. Változó korunkban a protestáns egyházakon belül eleve sokféleképpen definiált, vagy éppen sokféleképpen definiálatlan lelkészkép és szerep újabb változásokon megy át. A lelkészkép mai változásai mögött is fellelhetünk akár évszázadokra visszamenő mintákat és természetesen új, eddig nem létező társadalmi kérdések is definiálásra készítetik az egyházat és a lelkészt is saját szerepére nézve. Klaus Winkler definíciója a lelkész szerepre vonatkozóan: „a lelkész egy teológiailag felkészült gyülekezeti tag azzal a megbízatással, hogy az Isten Igéjét egy konkrét gyülekezetben prédikáláson, lelkigondozáson, tanításon és személyes bizonyoságtételen keresztül továbbadja. Többi szolgatársával közösen munkálkodik, úgy, hogy közben felvállalva egyfajta vezetői szerepet, lelkesíti és koordinálja a gyülekezet életét.”¹ A lelkész hivatásszerűen teszi azt, ami minden keresztyénnek a dolga: a hitét megéli, hitre hív és a hitben segít.

1.1. A lelkésszé válás folyamata

A lelkészi hivatás megélésének tanulása egy több fázisú folyamat. Az első fázis az, amikor valaki látja azt, hogy mit jelent lelkésznek lenni. Van, aki már a szülői házban úgy nő fel, hogy felmenői között lelkészek vannak és akár kisgyerekkorától testközelből látta, hogy hogyan éli meg valaki a lelkészi hivatását, míg más csak egy későbbi életszakaszban találkozik gyülekezettel. A lelkésszé válás következő szakasz már az, amikor a gyülekezetben olyan szerepeket próbál ki a jövőbeli lelkész, amely kapcsolódik a későbbi lelkésszerepéhez. Ez lehet a teológiai évek előtt, alatt, illetve utána is: például ificsoport vezetés, lelkigondozói beszélgetés, táborszervezésben való részvétel, stb. A következő fázis az, amikor már a közösség jóváhagyásával belép valaki a lelkészi tisztségbe és előbb kezdő, majd haladó szinten otthonosan tud mozogni ebben a szerepben. A lelkésszé válással már nemcsak nézi, hogy mások hogyan teszik, nemcsak csinálja azt, ami megértése szerint a lelkész munkájához tartozik, hanem ő maga is tanítja azt, hogy mit jelent Krisztus követőként élni a világban. A lelkésszé válás nemcsak egy szereptanulási folyamat, hanem egy identitás szintű megélése a hívő életnek. A lelkész nemcsak találkozik a keresztyén hit megélésének kérdéseivel és dolgozik, mint minden más hívő, hanem ő ezt „a többiek elé éli” és tanítja is.²

1. A küldő gyülekezet és gyülekezeti kapcsolat fontossága

Az evangélikus egyház tanítása szerint a közösséget Isten hívja létre. A keresztyén hit közösségi megéléséhez a csoport együttes „Lélekezése” szükséges, melyben az egyén hat a közösségre és a közösség is hat az egyénre. A Krisztus-követés megélt gyakorlati tapasztalatokból származó tudása a közösség egészében halmozódik fel és nem a közösség egy-egy tagja birtokolja, vagy testesíti meg azt. A hit megéléséhez elengedhetetlen a közösségi beágyazottság. Olyan egyházban lesz jó lelkésznek lenni, ahol a jövő lelkészeit küldő gyülekezetek maguk is nyitott, fejlődő közösségek. A küldő gyülekezetek lelkészeiről kialakult kép izgalmas és példaértékű. A gyülekezeti közösségek szeretetben megélt testvériségről tanúskodnak. A küldő gyülekezetek lehetőséget

¹ Winkler, E. – Kretzschmar, G.: *Der Aufbau der Kirche zum Dienst*, in Jenssen, H.-H. (Hg.): *Handbuch der Praktische Theologie I.*, Berlin, Evangelische Verlagsanstalt, 1975, 133-228, 146. vö: Winkler, K.: *Gemeinde zwischen Volkskirche und Diaspora*, 125.

² Scharen, C.: *Faith as a Way of Life – A Vision for Pastoral Leadership*, Grand Rapids, Eerdmans, 2008, 1.

biztosítanak a tizenévesek számára is a vezetői feladatokban való növekedésre: gyermekmunka, ifjúsági munka, gyülekezeti feladatok, keresztyén vezetőképzés, diakóniai munka, önkéntesség stb.

2. A teológiai képzés ideje alatt

Az egyház nem a teológián kívül és a szolgálat sem csak a teológia utána kezdődik, hanem a teológiai stúdium az egyház szolgálatának és a közösség megélésének egy formája. Amit a hallgató az egyetemen tanul, az is formálhatja később a gyülekezeti kultúrát és a jövőbeli lelkész kapcsolódásait a kollégáihoz és az egyház szervezethez egyaránt.

3. A gyakorlati év során

A teológiai tanulmányok és a gyakorlati év után fontos, hogy olyan közegbe kerüljön a hallgató, ahol önállóan is kap feladatokat. Kevés irányítás mellett és kevesebb kontroll mellett tudjon önálló módon neki delegált feladatokban helyt állni. Ekkor már mindenképpen fontos, hogy a hallgató kikerüljön a tanoncszerepből, egyre inkább kollégaként tekintsen rá a mentor lelkész, vezető lelkész, teológiai tanár, hiszen fontos, hogy egyre inkább a közösség felelős vezetőjévé váljon.

4. A gyülekezeti szolgálatban

A lelkipásztor kompetenciájának, személyiségének, jellemének, vezetői stílusának, elkötelezettségének vizsgálatán túl szükség van arra is, hogy a vezető és a vezetett közösség kapcsolatára is figyeljünk. Az, hogy egy lelkész egy adott szolgálati helyen milyen módon tud jelen lenni és hivatását betölteni, nemcsak személyes ajándékain és kvalitásán múlik, hanem, hogy az adott közösség mennyire támogató és együttműködő hálózatként működik.

1.2. Lelkipásztori alapok a szolgálatban

A lelkipásztorok saját spiritualitása alap a szolgálatukhoz. Istenkapcsolatuk ápolása személyes életük és lelkipásztori tevékenységük, egyházi jelenlétük miatt is alapvetően fontos. Mint bárki más, ők is folyamatosan változnak, és folyamatos megújulásra van szükségük a spiritualitás terén is. A lelkészek általános helyzetképének része a lelkészközpontúság, a magas hivatástudat, a kiegész veszélye, a szerteágazó elvárások, a hitelesség kihívásai. Ezeknek mind van spirituális vetülete. Érintik a következő területeket, és egyben folyamatos tisztázásra, átdolgozásra hívnak ezekben: értékesség Isten előtt; Isten vezetése és az elvárások; Mit jelent a hitelesség?; Milyen erőforrást jelenthet a hitem lelkészként?

A képzésük során nem készülnek fel arra a lelkészek, hogy mások lelki vezetői legyenek, és nincs saját élményük sem a lelki vezetésről.

Az evangélikus egyházban a kollegiális kapcsolatok leépülését és elmagányosodását figyelhetjük meg, amely jelenti egyben a lelkipásztor számára a spirituális közösség hiányát is. Hamis kép az, hogy ezt egy lelkész maradéktalanul megélheti abban a gyülekezetben, amely felé szolgál. A lelkipásztor saját gyülekezetében mások felé szolgál, így saját spirituális feltöltődését máshol, a saját gyülekezetén kívül kell keresnie, pl. más lelkipásztorok és egyházi munkatársak körében, akár a felekezeti határokon is átlépve. Ezen kívül spirituális igényei is mások az állandó, hivatásszerűen szolgálatot végzőknek,

mint a gyülekezeti tagoknak vagy önkéntes szolgálóknak. Mindezek miatt szükséges a vezetésfejlesztésnél a spirituális dimenzió erőteljes figyelembevétele.

1.3. Megváltozott társadalmi kontextus

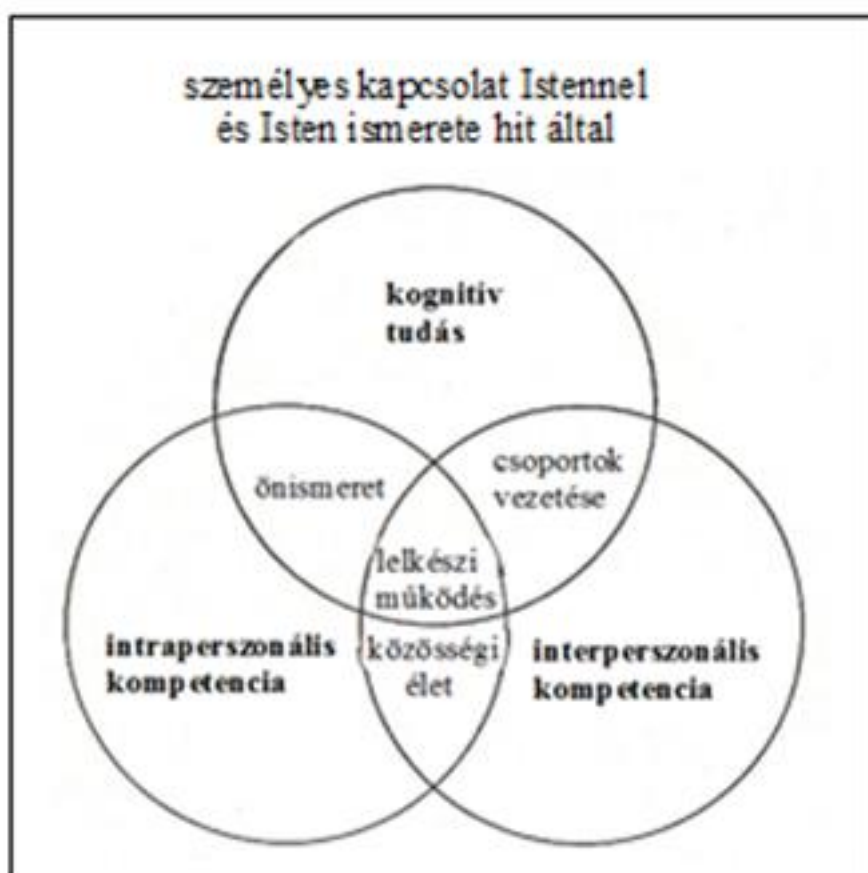
Az elmúlt évtizedekben a lelkészkép átalakulását figyelhettük meg. Sokszínűség, nagyfokú különbözőség jellemzi ezt a területet és a rendszerváltozás után a különbségek csak növekedtek. Az élettér, a lehetőségek, az életminőség a társadalom regionális szerveződése mentén is differenciálódik – két véglet figyelhető meg: inspiráló, motiváló élettér szemben a minimális feltételeket sem biztosító élettérrel – ez utóbbinak a mentális következményei is kimutathatóak. Mintha a gyülekezetek és a lelkészek is belenyugodtak volna ebbe az állapotba. A lelkészi munka körülményeinek a változása is jelentős. A kis létszámú közösség egészen más életteret biztosít, mint ahogy más feladatok elé is állítja a lelkészt. Speciális „veszélyhelyzetek” is létrejöttek az intézményátvételek kapcsán. Többen destruktív iránynak élik meg a gyülekezet felé az intézménybe fektetett energiát a gyülekezet kárára. A városi gyülekezetek sokkal életképesebbek, mint az elnéptelenedő falvak gyülekezetei. A keresztény egyházak közül egyedül az Magyarországi Evangélikus Egyház nem próbálta meg a missziói gyülekezeti helyzetek kialakítását olyan területen, ahol semmi se volt korábban. Ebben a kontextusban felmerül, hogy mennyire prioritás a tényleges lelkészi munka – szemben üzemeltetési, szervezési, hivatali teendőkkel? Menedzser vagy lelkész a lelkipásztori feladatok ellátója, melyik identitás erős? Csak akkor tud lelkészi pályáján hatékonyan élni, ha jó menedzser – jelenleg ilyen kereteket nyújt az egyházszervezet. Sok helyen csak akkor lesz valami, ha azt a lelkész saját maga elkezdi és véghezviszi (önkéntesség hiánya), ez sokszor „egyéni vállalkozóvá” teszi a lelkészt, vagy mikormenedzsmentet végeznek vezetőként néhány emberrel, munkatárssal. A lelkészcsaládok belső és a gyülekezetek elvárásai egészen mások a lelkészcsaládtól. Sok lelkésznek nem marad idő kiszállni, kikapcsolódni, amelyhez jócskán hozzájárul a hit- és erkölcstanoktatás terhe. Támogató háttérközösségeknek ezen a téren is kiemelt (lenne / lehet) a szerepe. Aki állandó cselekvésben él, nem képes a továbbképződésre sem. A lelkész mindennapos szolgálatára való felkészülés sem elmélyült, az idő szorításában él a legtöbb lelkipásztor.

Kollegiális közösség hiányosságai figyelhetőek meg. A szupervízió természetes megnyilvánulása is hiányos. A lelkészi munkát aszerint mérik, milyen a gyülekezet „kinézete”, külső képe. Fontos kompetencia a kommunikációs készség. A teológiai felkészültség egyre kevésbé fontos. Mintha két lelkészkép élne együtt: amire készítjük – és amit megél. Emellett folyamatos kihívás a családi élet, magánélet problémája. A parókiális életmód nem működik, az új még nem kristályosodott ki. Válások nagy száma. Sokan kerülnek úgy a pályára, hogy korábban semmilyen kapcsolatuk nem volt az evangélikussággal.

2. A lelkeszi pályához szükséges kompetenciák és a folyamatos fejlődés irányai

2.1. kompetenciák a szolgálatban

Amikor lelkeszek vezetésfejlesztésében gondolkodunk, akkor a tematikus megközelítések helyett egyre inkább érdemes a kompetencia alapú megközelítést előnybe részesíteni, amely arra keresi a választ, hogy a megváltozott körülmények között, a kor kihívásainak megfelelően ezen szerepben milyen kompetenciák szükségesek a sikeres szolgálathoz. Ahogy fentebb vázoltuk olyan modellekre van itt szükség, amely számol a spirituális dimenzióval is. A lentebb látható modell a kognitív, az intra- és az interperszonális kompetenciákat az Isten-kapcsolat szőnyegére „teríti” rá mint alapra és a lelkeszi működést ezen kompetenciák közös metszetében találja, ahonnan a lelkesz különféle tevékenységei során ki tud indulni.

Egy Egyesült Államokban készült felmérés szintén megerősíti azt, hogy a kapcsolatban lét a lelkeszi szerep kulcsa: kapcsolatban önmagammal, kapcsolatban másokkal, kapcsolatban az Istennel. Ezen kutatás a kompetenciát a maga hármasságában vizsgálja, ahol az ismeretek, képességek és attitűdök együtt alkotják a szükséges kompetenciát.

Lelkeszi kompetenciák listája³

Általános attitűd	Kapcsolat orientáltság	Szelf-differenciálás
megbízható	odaadóan imádkozik	tudomásul veszi, hogy a hatékony vezetéssel szemben lehet ellenállás, ami normális és elkerülhetetlen
önfeláldozó	hitben járó személy, aki Krisztusról tesz bizonyosságot és a Lélek vezetését kéri	nehézségekkel szemben is ellenálló
szívesen hallgat meg másokat	érzelmileg egészséges és hatékony tud lenni különböző típusú kapcsolatokban	bírja a normális feszültséget és az aggodást bármilyen közösségben anélkül, hogy túlreagálna dolgokat és ezzel még nagyobb feszültséget teremtene
reményteljesen látja a világot	közele kapcsolatban marad azokkal is, akik ellenállnak a vezetői gyakorlatának	tiszteli a közösség, még ha nem is mindenki kedveli vagy ért vele egyet
nem fél a konfliktusoktól, kitartó konfliktus esetén	összehozza az embereket, különböző látásmódok ellenére is konszenzusra törekszik	megérti a tiszta struktúrák szükségességét és vállalja a felelősség gyakorlását
a közösségi jövőképert a többiekkel együtt felelős	elősegíti a különbözőségekről szóló őszinte beszélgetést a tanulás, meghallgatás útján	megérti és kezeli a változás folyamatát
alázatos és nem várja el a siker túlzott mértékű visszajelzését a maga számára		

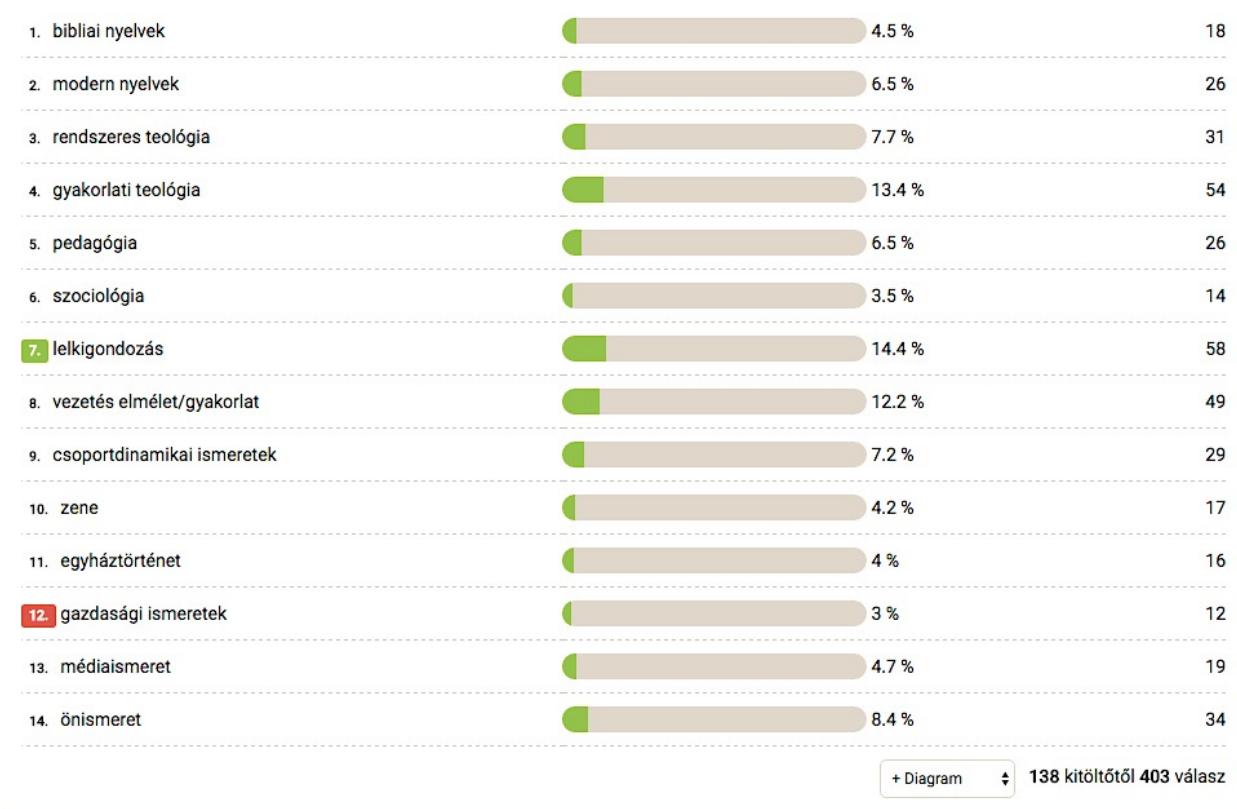
2.2. továbbképzési igények, fejlődési irányok

Egy friss 2017-es kutatás, amelyet Sefcsik Zoltán evangélikus lelkész végzett és amelyben 138 evangélikus lelkész válaszolt a feltett kérdésekre szintén rákérdez arra, hogy az aktív szolgálatban levők milyen kompetenciáikat használják, miben érznek hiányt és emiatt mit tanulnának szívesen. Erre a kutatásra mint helyzetfeltáró alapra fogunk hivatkozni a továbbiakban.

Az első idézett kérdés a továbbképzési igényekre kérdez rá:

³Egy lehetséges kompetencia lista, melyet egy országos projekt eredményeképpen egyik testvéregyházunkban (Christian Reformed Church, USA) állítottak össze. Visser, D. – Thomasma, N. – Vander, D. (ed.): *Effective Leadership in the Church – A tool to help congregations, pastors, and other church leaders effectively work together to accomplish God's mission*, Christian Reformed Church, Grand Rapids, 2008.

AZ ALÁBB FELSOROLTAKBÓL MIVEL FOGLALKOZNÁL LEGSZIVESEBBEN EGY
POSZTGRADUÁLIS KÉPZÉS SORÁN? (LEGFELJEBB HÁRMAT JELÖLJ MEG, KÉRLEK)

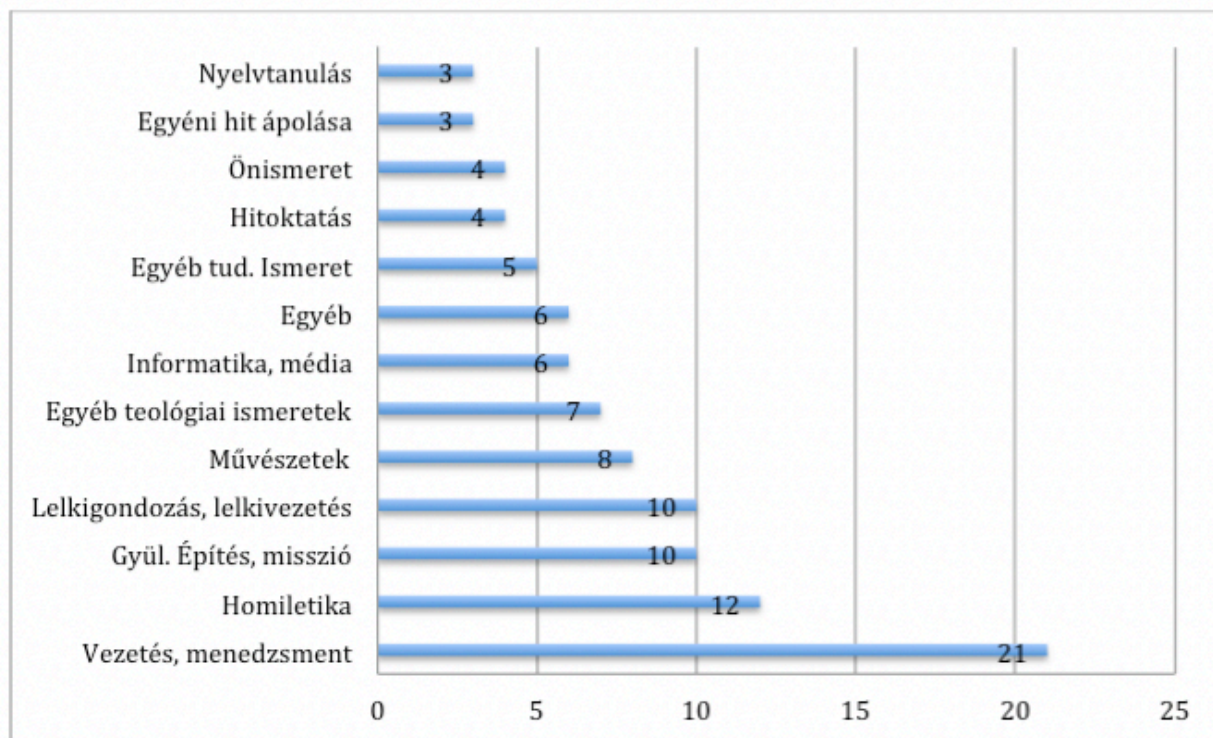
Ha az első három legmagasabb jelölést vizsgáljuk, akkor azt állapíthatjuk meg, hogy a gyakorló lelkészek a praxisukhoz legközelebbi dolgokat rangsorolták előre:

1. lelkigondozás (14,4 %), azaz a rábízott emberekkel való személyes foglalkozás
2. gyakorlati teológia (13,4 %), a szolgálata során felmerülő helyzetek reflexiója
2. vezetés (12,2 %), azaz hogyan vezessen gyülekezetet, intézményt, folyamatokat

Számunkra különösen izgalmas, hogy a vezetés benne van az első három kiemeltbe, ami azt is mutatja, hogy míg a gyakorlati teológiával a Hittudományi Egyetemen tud képzést adni, a lelkigondozóra is van speciális képzés Magyarországon, addig a keresztény vezetés tanulására képző intézmény hiányban is magas igény látszik.

A következő kérdés kategóriák megadása helyett nyitott kérdés, amelyben még szabadabban lehet tematizálni az igényeket, amelynek így már a tartalma is világosabb.

19. AZ ELŐZŐ KÉRDÉSBEN FELSOROLTAKON KÍVÜL (VAGY HELYETT) MIBEN FEJLESZTENÉD
SZIVESEN LELKÉSZI KOMPETENCIÁDAT?

Vezetési gyakorlat, menedzsment (21) Konfliktuskezelés / Asszertivitás / Időbeosztás / Prioritások felismerése / Konfliktusok kezelése / Szervezés, meggyőzés / Menedzsment / Időbeosztás - feladatok leosztása / Vezetés elmélet-gyakorlat / Önkéntes projektmenedzser / Hivatalvezetés / Menedzsment, kapcsolatépítés / Érdekérvényesítés / Hatékonyság és szervezés / Pénzügyi és gazdasági ismeretek / Szervezési kérdésekben, és a nemet mondani tudás nemes művészetében / Marketing / Pályázatmenedzsment / Időmenedzsment / Management és marketing az evangéliumra nézve - megteremteni az igényt a kínálatunkra / Speciális intézményi ismeretek

Homiletika (12) Igehirdetés / Retorika / Megszólalás „protokolláris” helyzetben (nemzeti ünnepek, megnyitók stb.) / Az igehirdetés hatékonysága, / Igehirdetés / Igehirdetés, / Retorika / Retorika / Gyakorlati teol-án belül: "hatásos beszéd" tudománya / Homiletika / Retorika, / Nyilvános beszéd,

Gyülekezetépítés, misszió (10) Gyakorlati teológia, - gyülekezetszervezés / Gyülekezet építés, szervezés / Gyülekezetépítés / Missziológia / Misszió / Modern új vonzó gyülekezeti modellek elmélete és gyakorlata - idegenek bevonása a gyülekezetbe / Misszió, az egyház megújullása / Missziói munka / Missziológia / Lassan elfogyó gyülekezeteinkre tekintettel: missziós, gyülekezetépítő lehetőségekkel foglalkozni

Lelkigondozás, lelki vezetés (10) Lelkipastorálás / Pszichológia / Szenvedélybetegségek kezelése / Pszichológia / Lelkigyakorlat vezetése / Lelkigyakorlatos módszerek / Pszichológia / A lelkigondozás informatika és idegen nyelvi területén / Pszichológiai

ismeretek s ezek rendszeres teológiai és biblikus összefüggései / Új szolgálókat hogyan készítheték fel a szolgálatra (pl. Bibliaóra, Gyerekmunka)

Művészetek (8) Zene / Művészettörténet egyházi része / Irodalom / Irodalom-művészetek / Művészetismeret – művészettörténet/ Zene / Kreatív írás / Irodalom

Egyéb teológiai ismeretek (7) Hitvallásosság mélyebb tanulmányozása / Jegyesoktatás / Teológiai ismeretek bővítése, - megerősítése – felelevenítése / Jegyesoktatás tartalma (anyaga) / Biblikus tárgyak-miért maradt ki az előző felsorolásból? / Bibliai próféciák értelmezése / Ószövetség

Informatika, médiaismeret (6) Internetes kapcsolattartás / Digitális tananyagok készítése / Infokommunikációs eszközök használata / Informatika / Honlap szerkesztés / Médiaismeret

Egyéb (6) Világi szakma megszerzése / Türelem / Fiatal kollégák részére tanácsadás / Rengeteg mindenben, ami adódik. Az eddigiek alapján tudok erre utalni: ha kellett, akkor időmenedzselést tanultam, irodai ismereteket, gazdálkodást, stb. Nyitott vagyok, és szívecsként szívom magamba az új ismereteket, amiket értékesnek tartok, hogy az időmet áldozzam rá, mert látom, hogy végül időt fog nekem hozni. / Gyakorlatilag mindenben, mert az élethosszig tartó tanulás híve vagyok. Szívesen tanulok és a jelenlegi helyzetemben erre rá is vagyok kényszerítve. Nem tehetem meg, hogy nem vagyok naprakész.

Egyéb tudományos ismeretek (5) Egyetemes szimbolika és szellemfejlődés / Asztrológia (Melanchton Fülöp!!!), / Filozófia – vallásfilozófia – matematika / Filozófiai ismeretek bővítése / Szociológia

Hitoktatás (4) Nem pedagógia, hanem kifejezetten hitoktatás / Pedagógia / Tanítás / Gyógypedagógia (sni-s diákok kezelése)

Önismeret (4) Valóságismeret / Önismeret folyamatban / Önismeret / Határozottabb kommunikáció a vezetőimmel, hogy ne tudjanak mindig kihasználni, és elhítni, hogy valójában amit ők kitaláltak az jó és az én javamat szolgálja.

Egyéni hit mélyítése, ápolása (3) Teljes bibliaismereti összefüggések és a személyes hit mélyítésének mindenféle formája / Saját magam épülését szolgáló igeolvasás / Lelkigyakorlatok a lelki és spirituális egészség érdekében

Nyelvtanulás (3) Mai idegen nyelvek / Modern nyelvek tanulására több időt fordítanék / A bibliai és a modern nyelvek közt nehezen tudtam dönteni

Ebben a válaszcsokorban jól látszik, hogy a vezetési és menedzsment irányú képzési igények megelőzik a feleletválasztós kérdésnél elől lévő lelkigondozói és gyakorlati

teológiai igényeket, azaz a konkrét szükség még nagyobb mint azt az előző kérdésből sejteni lehetett. A 21 válasz nem csak sok, de elég szerteágazó is és a vezetéstudomány széles területeit fedi le. Mindebből arra következtethetünk, hogy egy átfogó és rendszeres képzési, fejlesztési támogatás tudja ezeket jól kiszolgálni. Mindezek fényében egy egységes képzési rendszer fejlesztésére teszünk javaslatot a továbbiakban. Ennek kidolgozására pedig egy egyházi-szekértői vegyes bizottság felállítása szükséges. Továbbiakban ezt nevezzük Lelkeszi Életpálya Modell (LÉM) munkacsoportnak.

3. Fejlesztési folyamat a lelkészek vezetői kompetencianövelése érdekében

3.1. Előzmények:

- Az elmúlt 25 évben több különböző kezdeményezés indult egy-egy területen (pl. egységes/központosított lelkészi illetményrendszer, a lelkészek magánéleti kríziseivel – főként a házassági válások megnövekedett számával foglalkozó etikai bizottság stb.
- A Magyarországi Evangélikus Egyház jogszabályokban keretezi a lelkészi szolgálatot: 2005. évi III. törvény
- 2/2008. (VII.3.) országos szabályrendelet az egyházi továbbképzésről és a Lelkészakadémiáról
- A „Láthatóan evangélikus – A Magyarországi Evangélikus Egyház stratégiai prioritásai 2012–2017” című dokumentum 2. pontja foglalkozik a lelkészek támogatásával: „Egyházunk lelkészei: személyes társaink, hivatásukban támogatandó testvéreink”
- A lelkészi életpályamodell megalkotásának az egyházon belüli előzményei:
Tájékoztató esperesi értekezleten – 2014. november
Esperesi lelkészakadémia 2015 szeptemberében
Püspöki tanács határozata – X-01/2015. (10.19.)
- kérdőíves felmérés a lelkészek körében 2017.

3.2. Javaslatok:

- A kérdőíves felmérés kiértékelése
- Lelkeszi Életpálya Modell bizottság felállítása
- Képzési munkacsoport létrehozása
- Képzési koncepció létrehozása az élethosszi tanulás jegyében
- Szabályozási javaslatok tétele az egyház vezetése felé
- Szabály és törvényrendelet módosítás
(lényegében a lelkeszi szolgálatról szóló 2005. évi III. törvény módosítása)
- Vezetői készségfejlesztés – alap. Tematika, módszertan kidolgozása, adaptálása a Magyarországi Evangélikus Egyházban lelkeszi szolgálatban állók számára.
- Speciális vezetői készségfejlesztés. Modulok tematikájának, módszertanának kidolgozása, adaptálása. Modulok: a) az egyházi hierarchiában vezetői helyzetben lévők számára (esperesek, püspökök); b) több lelkeszt foglalkoztató gyülekezetekben szolgáló lelkeszek számára; c) intézményben vezetői helyzetben lévő lelkeszek számára.
- Trénerképzés. Cél: a vezetői alapképzés hatékony fenntarthatósága belső erőforrások felhasználásával. 8-10, szakirányú előképzettséggel rendelkező fő képzése arra, hogy az vezetői alapképzést vezessék.
- 2-szer három napos (kb. 50 órás) képzés, vezetői készségfejlesztés (alap). Célcsoport: a Magyarországi Evangélikus Egyházban lelkeszi szolgálatban állók 15-18 fős csoportokban a Lelkészakadémia szervezésében a kiképzett trénerok vezetésével.
- 2-szer három napos (kb. 50 órás), az alapképzésre épülő speciális vezetői készségfejlesztés. Modulok: a) az egyházi hierarchiában vezetői helyzetben lévők számára (esperesek, püspökök); b) több lelkeszt foglalkoztató gyülekezetekben szolgáló lelkeszek számára; c) intézményben vezetői helyzetben lévő lelkeszek számára. (Igény szerint bővíthető újabb modulokkal.) Kb. 8 10-15 fős csoport.

Folyamatleírás, folyamattérkép

III.2.3. / 2.

1. A vezetési tevékenységek és folyamatok térképe és leírása

A lelkeszi tevékenység leírására számtalan teológiai irányzata kínál sok-sok modellt. Mindegyiknek van egy saját rendszere, saját teológiai hangsúlyokkal, prioritásokkal. Mi nem egy modellből, hanem a valóságból szerettünk volna kiindulni, illetve nem kívülről, hanem belső látószögből kiindulva megvizsgálni a lelkeszi tevékenységeket, ezért a Sefcsik Zoltán féle kérdőívet használtuk fel, amelyet 138 lelkész töltött ki, így a legszéleskörűbb és legfrissebb felmérés evangélikus lelkészek között.

A lelkeszi szerep a gyülekezetben per definíció vezetői szerep, ezért az általuk végzett tevékenységeket is annak tekintjük. A felmérés eredményei megerősítették, hogy a vizsgált tevékenységeket vezetőként teszi a lelkész, még ha egyedül is végzi őket. Különösen igaz ez, amikor embereket irányít vagy koordinál. A tevékenységekhez inkább leíró mint előíró módon különítve 15 feladatot különítettünk el, így kategorizálva a sokszor kevésbé strukturált sokszínű feladatkört.

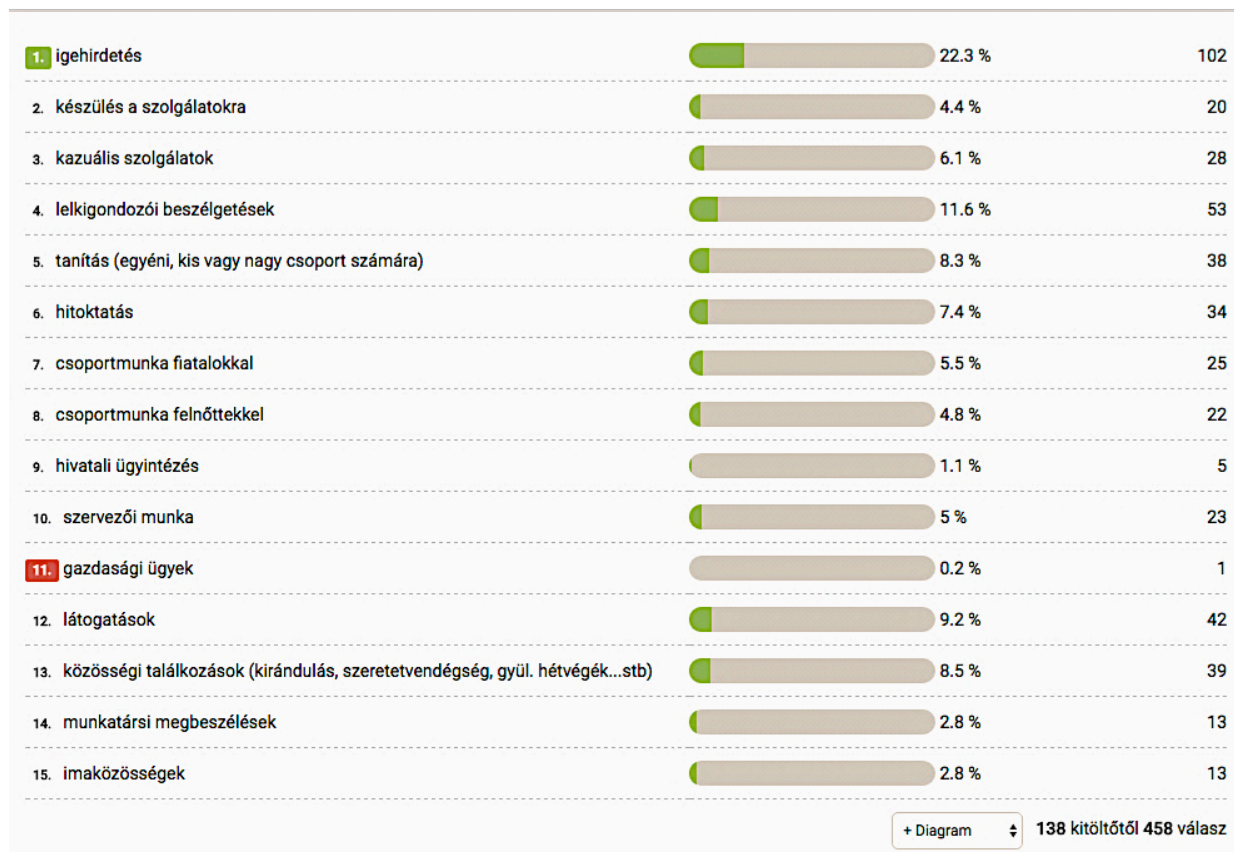
A végzett vezetői tevékenységek kapcsán arra voltunk kíváncsiak, hogy melyek az

- örömmel végzett tevékenységek
- nehézségként megélt tevékenységek
- kényszerből végzett tevékenységek
- vágyott, áhított tevékenységek
- legtöbb energiát kívánó tevékenységek

Azt gondoltuk ezen szempontok szerinti csoportosítással a tevékenységek lelkész oldali belső minőségére is lesz rálátásunk, hiszen meggyőződésünk szerint ezen belső hozzáállások legalább annyira minősítik és meghatározzák a végzett vezetői szolgálat jellegét mint a külső elvárások és körülmények. A válaszok mind anonim bevallásos módon keletkeztek, ez is erősíti hitelességüket.

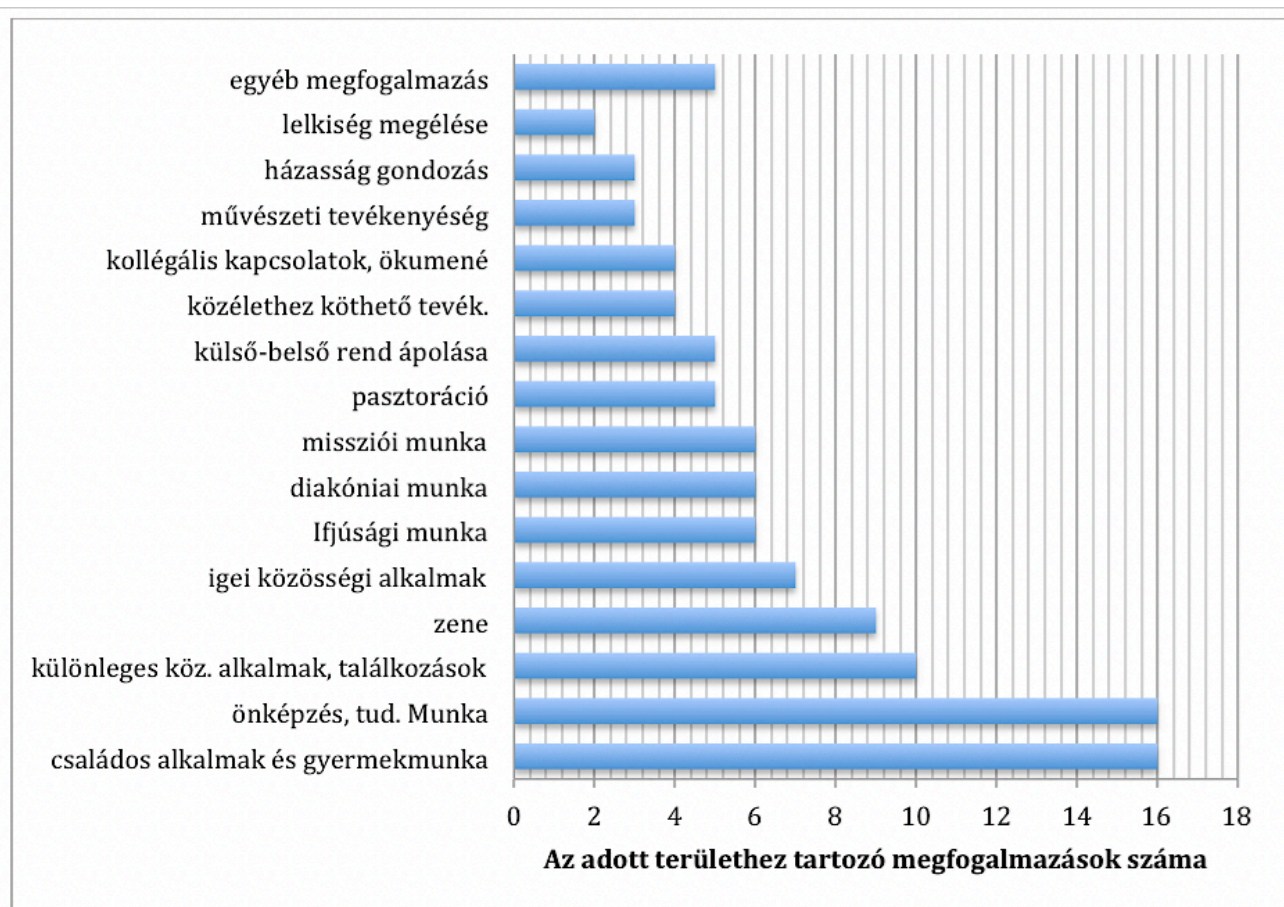
1.1. Örömmel végzett tevékenységek

1. HIVATÁSODNAK MELYIK RÉSZE OKOZZA A LEGTÖBB ÖRÖMET? (LEGFELJEBB HÁRMAT JELÖLJ MEG, KÉRLEK)

Az örömmel végzett szolgálat nem csak befelé erőforrás, hanem kifelé is erősebben hat, sugároz. Ezek közül a tevékenységek közül az igehirdetés az ami kiugróan magas értéket kapott (22,3%) amely magasabbnak tűnik abba a fényben, hogy 138 kitöltőből 102 jelölte meg az első 3 örömteli cselekvés között. Ez egy hagyományosan ige-központú egyházban azért nem is annyira meglepő adat. Feleannyi jelöléssel a látogatások követik az igeszolgálatot, amely arra mutat rá, hogy a nép egészének szóló igehirdetés mellett a személyességet hordozó lelkipásztori beszélgetések a másik fontos pillér. Ha a személyesség, emberfogásos pasztoráció vonalán megyünk tovább akkor ugyanebbe a sorba illeszkedik a látogatások (42 jelölés, 9,2 %) is. Így a második és a harmadik helyen szereplő tevékenység számban is megközelíti az első jelölési arányát. A negyedik helyen a közösséget szolgáló találkozások állnak (8,5 %) míg az ötödik-hatodik helyen az igehirdetés ívéhez illeszkedő tanítás és a hitoktatás található. Nem meglepő módon a gazdasági ügyek a sereghajtó, amely konzekvensen visszaköszön a legtöbb stresszel járó tevékenységre irányuló kérdés válaszai közt az első helyen.

2.AZ ELŐZŐ FELSOROLÁSON (MEGFOGALMAZÁSON) KÍVÜL VAN-E KÜLÖNÖSEN FONTOS, ÖRÖMET JELENTŐ, SZOLGÁLATI TERÜLETED?

Családos alkalmak és Gyermekmunka (16) Családos alkalmaink / Baba-mama kör / gyermekmunka / Tábor / nyári gyerektábor / A kicsi gyermekek között végzett szolgálat / táborozás / hitoktatás / hitoktatás / a hittantáborok szervezése lebonyolítása / a gyermekmunka / gyermekmunka / tanítás / táboroztatás / Táborok / jelenlét a gyerekek közt.,

Önképzés, tudományos munka (16) szakmai továbbképzések / önismereti munka / az elmélet "csiszolása" / önképzés / önképzés / továbbképzés / tréningek / önképzés-szupervízió / Egyháztörténeti kutatás / önképzés / teológiai (tudományos?) munka / önképzés / teológiai munka / Biblia kutatás / teológiai cikkek olvasása / Teológiai, filozófiai előadások tartása

Különleges közösségi alkalmak, találkozások (10) Gyülekezeten belüli, kötetlenebb közösségi alkalmak (csendeshetek, hétvégék, lelkigyakorlatok) / Egy-egy alkalomnak a gyülekezeti tagokkal együtt végzett előkészítése. (Ez sokszor jelent tartalmi munkát, együtt gondolkozást, nem csupán logisztikát) / önkéntes alapon itt-ott segíteni egyházi,

gyülekezeti munkában (szervezésben, programlebonylításban, gyermekbibliakörben stb.) kvázi gyülekezeti tagként, keresztyén emberként / szervező munka / Beszélgetések aktuális társadalmi problémákról bibliai aspektusból / Random találkozások / Csoportmunka akár ifisekkel, akár felnőttekkel, / kreatív kör / A "spontán" találkozási lehetőségek / az informális lelki beszélgetések.

Zene (9) éneklés /egyház zene – dicsőítés / kántorizálás / Énekkar / zenei misszió / egyházzene / zenei szolgálatok / egyházzene / gyülekezeti zenekar

igei közösségi alkalmak (7) istentisztelet – liturgia / aratási hálaadó IT / Új utak keresése, (alternatív istentiszteleti és közösségi alkalmak szervezése) / Ha meghívunk vendégigehirdetőnek / bibliaórák / bibliaóra csoport / bibliaóra

Ifjúsági munka (6) fiatalok régiós szintű összefogása programokban / missziói munka fiatalok között / konfirmáció / Kosárlabdaedzést tartok az iskolában, ahol hittant is tanítok / ifjúság / színjátszókörben lenni a suliban

Diakoniai munka (6) A kerület idősek otthonaiban és klubjaiban végzett munka / idősgondozás / Szeretetszolgálat rászorulóknak között / diakónia / az emberek segítése / szenvedélybetegek, alkoholbetegek közti mentő munka

Missziói munka (6) evangelizáció / missziói alkalmak / egyházon kívüliek megszólítása / misszió / a férfimisszió / árpaföldi szórványgyülekezet gondozása

Pasztoráció (5) lelki beszélgetés kollégákkal / mentálhigiénés szemléletű önismereti vagy hitépítő csoportok vezetése / gyóntatás / lelkipásztori beszélgetés / Tanárok lelkigondozása

Külső-belső rend ápolása (5) építkezés (felújítás, értékmentés) / építkezés / fűnyírás - mert ennek rögtön van látható és pozitív jele, / belrend-külrend munkálása / statisztikák, kimutatások, prezentációk

Közülethez köthető tevékenység (4) közélet / civil szolgálattal való együttműködés / határmenti együttműködések / a határ túloldalán szolgáló lelkészekkel való kapcsolat, találkozók szervezése.

Kollégális kapcsolatok, ökumené (4) LMK / Ökumenikus kapcsolattartás / ökumenikus találkozások – alkalmak - együtt készülések / az ökumenikus szolgálatok

Művészeti tevékenység (3)kultúra / gyülekezeti alkalmak fényképezése / írás

Házasság gondozás (3) házaspárokkal való foglalkozás, Házasság Hétvége / jegyesoktatás /

házaspárokkal való foglalkozás, Házasság-Hétvége

Kazuális szolgálatok (2) a kázusok / kazuális szolgálatokat megelőző személyes beszélgetések

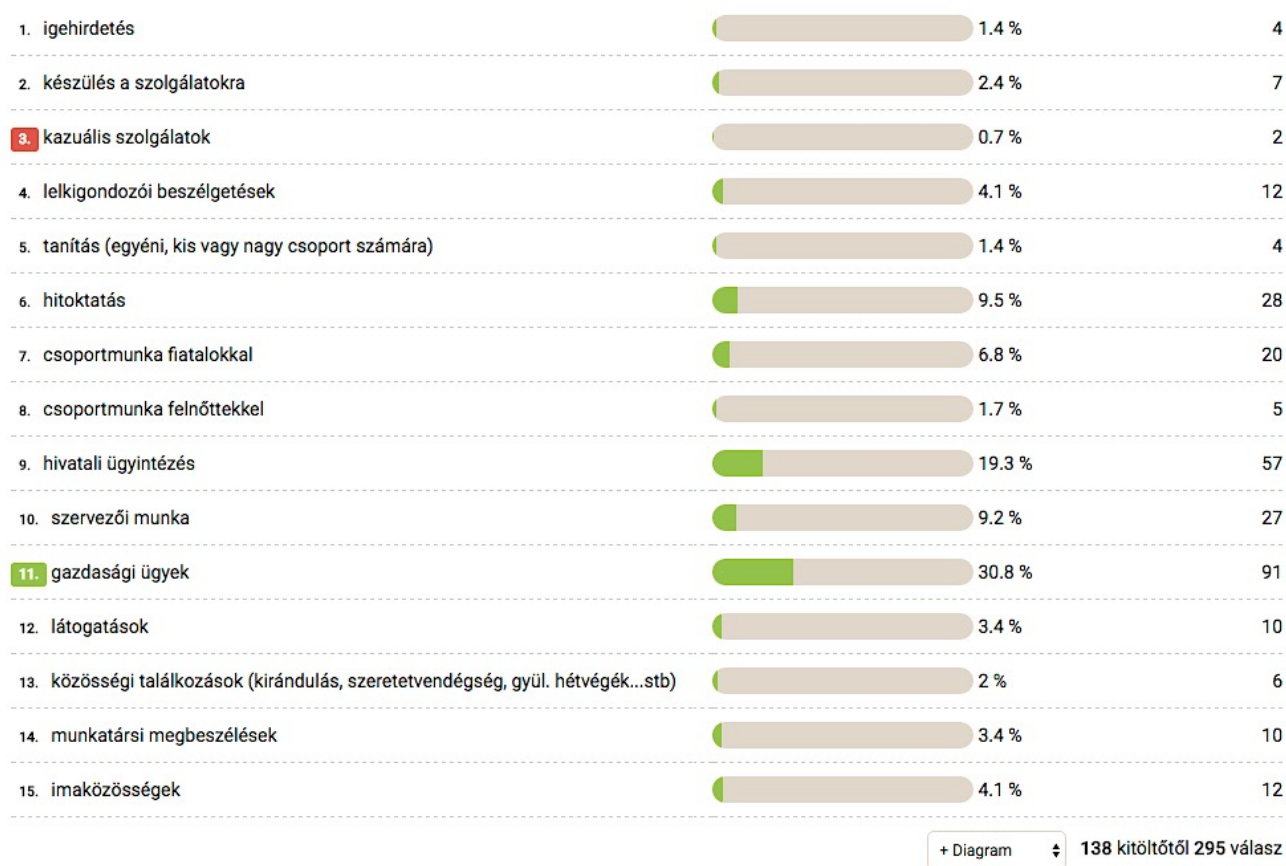
Lelkiség megélése (2) egyéni spiritualitás csendje / Az igével való foglalkozás,

Egyéb megfogalmazás (5) gyülekezetünk intézményeiben végzett szolgálat / A jelen munkapiaci lehetőségek között ezt a szolgálatot végezni / Minden, ami a lelkeszi szolgálattal kapcsolatos / Isten teremtett világa a természet / emberekkel való foglalkozás

A következő kérdés tágitani kívánta az előre kijelölt 15 tevékenység körét, arra kérdezve, hogy mi jelent még örömet, belső erőforrást a szolgálatban. Az első helyen holtverseny alakult ki a gyermekek és családok közt végzett munka és az önképzés között, 16-16 jelöléssel. A családok és gyermekek közötti munka azért is lehet örömteli, hiszen szorosan kapcsolódhat a lelkesz saját családjához. Ezekben a szolgálatokban a munka-magánélet olyan együttállása lehetséges amely más területeken feszültséget hordozhat inkább. A harmadik helyen az önképzés szerepel, amely témánk szempontjából jelentőséget hordoz. Azt mutatja, hogy a lelkeszek rendelkeznek képzési igénnyel és speciálisan nekik szóló képzés híján önmagukról gondoskodnak különféle képzéseken való részvétellel vagy önképzéssel. Ez nagyon jó alapja lehet annak, hogy ezeket az igényeket összevezethessük.

1.2. Nehézségként megélt tevékenységek

3. MELYIK SZOLGÁLATI TERÜLETEDEN VAN A LEGTÖBB NEHÉZSÉGED, TI. AHOL LEGINKÁBB BIZONYTALANNAK, TANÁCS TALANNAK ÉRZED MAGAD? (LEGFELJEBB HÁRMAT JELÖLJ MEG)

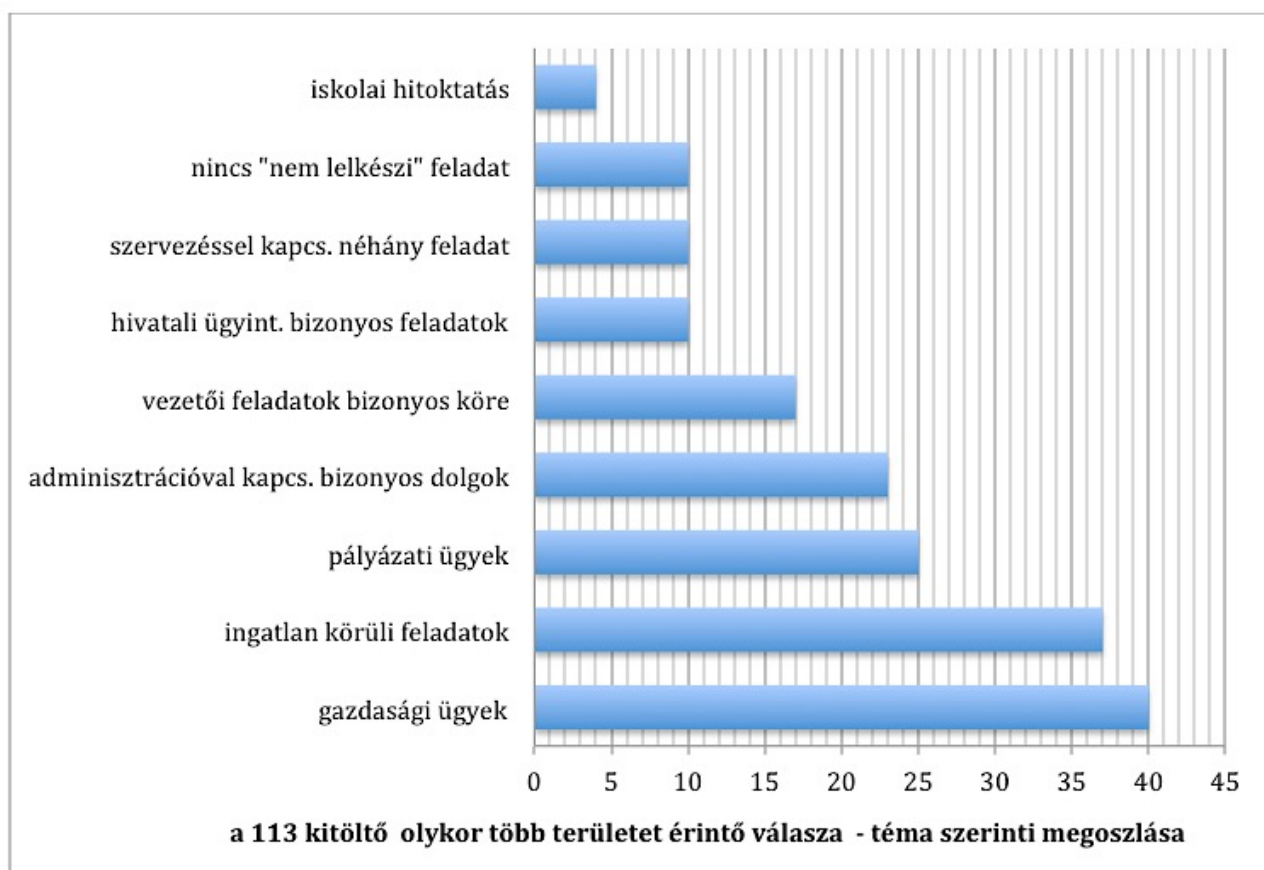

Már az örömteli tevékenységek kérdésnél láttuk, hogy a legkevésbé örömtelinek tartott feladat a majd 140 lelkész szerint a gazdasági ügyek intézése, csupán 1 lelkész jelölte, hogy neki ez örömet jelent. Nem meglepő ezek után, hogy a legtöbb nehézséget jelentő tevékenység toronymagasan ez lett. Második helyen a pénzügyek után a papírügyek következnek. Ez a két tevékenységkör amúgy is összefügg. Az irodai menedzsment tehát egy olyan terület, ahol segítségre szorulnak a lelkészek legyen az delegálás, munkatársak bevonása, központi segítség, terhel csökkentése vagy képzés. Még a hitoktatás érdemel figyelmet. Mint azt korábban láthattuk, az igehirdetés-tanítás-hitoktatás vonal alapvetően egy lelkesen végzett tevékenységforma. Itt valószínűsíthetően a hitoktatás körülményei (a kötelező hittanoktatás bevezetése, óraszámok növekedése, szervezési feladatok, fegyelmezési nehézségek, stb.) állhatnak a háttérben, amely miatt bizonytalannak érezhetik magukat a lelkészek ezen a területen.

1.3. Plusz tevékenységek

A következő kérdés azt mérte fel, hogy mik azok a tevékenységek, amelyeket a lelkész nem a „munkakörébe tartozó” feladatként azonosít, mégis őt terheli. Ez a kérdésfeltevés s a válaszok is rámutatnak arra az idézett problémára, hogy a lelkészi szerep és feladatkör definiálatlan, sokszor esetleges, annak tágassága (mi minden fér bele) vagy szűkössége lelkész és gyülekezetfüggő is. A lelkészek közül 10 kitöltő egyenesen azt mondta, hogy nincs „nem lelkészi feladat” míg 103-an több ilyen is felsoroltak.

MI AZ, AMIRŐL ÚGY ÉRZÉKELED, HOGY IGAZÁBÓL NEM IS LELKÉSZI FELADATAID RÉSZÉ, DE MÉGIS NEKED KELL VÉGEZNI? (EGYÉNI MEGFOGALMAZÁSSAL)

Gazdasági ügyek (40) gazdasági ügyek / pénzügyi és gazdasági ügyek intézése / gazdasági ügyek / gazdasági ügyek / Gazdasági ügyek intézése, (persze bizonyos rálátás kell, de jó, ha ki lehet építeni egy munkatársi gárdát, ami elsősorban adminisztrációs és gazdasági feladatokat lát el.) /zárszámadás- költségvetés elkészítése / gazdasági ügyek / zárszámadás - költségvetés elkészítése a mókusban / pénzügyek / gazdasági ügyek / gazdasági ügyek / pénzügyi feladatok / gazdasági ügyek / Pénzügyek rendezése / gazdasági (totál analfabétának éreztem magam sokszor) / Az anyagiak és ezek professzionális elszámolása egyáltalán nem szakterületem és uuutálom / gazdasági ügyek / A gazdasági ügyek. (Ezt nem tanították a Hittudományi Egyetemen. Nem erről szól egyik végzettségem sem) / gazdasági ügyek- könyvelés / gazdasági ügyek / Gazdasági feladatok részleteinek intézése / Pénzügyi dolgok (pl.zárszámadás- költségvetés) / táborszervezés anyagi része / gazdasági ügyek / Gazdasági ügyek / gazdasági háttér menedzselése / gazdasági és pénzügyek / Az anyagi problémák megoldása a gyülekezetben, (főleg a bevételi oldalon) / Könyvelési kérdésekben való eligazodás / számos pénzügyi feladat / gazdasági természetű dolgok / Gazdasági ügyek intézése / figyelni a gyülekezet(ek) anyagi stabilitására / A gyülekezet gazdasági és hivatali ügyintézése, szervezése / Az anyagi felelősségvállalásra biztatás / a zárszámadás-költségvetés elkészítése / a gyülekezet gazdasági menedzselésének ügyei / pénzügyi teendők / gazdaság és a pénz előteremtésének napi gyötrelme és bizonytalansága, ennek kezelése ez tragikus / Pénzügyi feladatok,

Ingatlanügyek (37) ingatlanügyek / tatarozás / műszaki feladatok szervezése / A gyülekezetben felmerülő apró javítások (épületek) / karbantartások megszervezése - sokszor kétkező elvégzése / karbantartás / Közművekkel kapcsolatos ügyintézés (pl. eon, vízmű) / épület felújítások / renoválási ügyek / Elsősorban az építkezés (parókia renoválás, templom) Ettől függetlenül kimaradni sem szerettem volna belőle. Illetve az, hogy tulajdonképpen mindennel kell foglalkozni és mindenről naprakész információval kell rendelkezni, mivel nincs alkalmazottunk / renoválások egyéb beruházások lebonyolítása... / beruházás / felújítás / tárgyalás szakemberekkel / épületek felújítási ügyei / renoválás / parkgondozás – fűnyírás / templomrenoválások / Fűnyírás / gondnoki feladatok... / épületek karbantartása / építkezési ügyek / vendégház, néha temető, karbantartási- műszaki problémák megoldása- megoldatása / építkezések - felújítások beruházások irányítása, felügyelete / épületek rendben tartása / építkezési, felújítás munkák felügyelete/ vendégszállás felügyelete / felújítás... / Épületeink karbantartása / felújítás / karbantartások / felújítások / olykor gondnoki feladatok végzése / a felügyelői feladatok végzése, kezelése / gondnoki, felügyelői feladatok végzése / néha gondnoki feladatok maradnak rám - egy gyülekezetemben van gondnok, de nem mindent tud ellátni; egyben pedig jelenleg nincsen, és még nem találtunk a helyére mást sok feladatban segítenek presbiterek, és van, ami marad rám. / takarítás,- anyagbeszerzés

Pályázatokkal kapcsolatos feladatok (25) pályázatok készítése / Pályázatok / pályázatok / Pályázatok dokumentálása (beszámoló stb.) / pályázati ügyek / pályázati projektmenedzselés / Pályázatok készítése / világi pályázatírás / pályázatok / pályázatírás / pályázatok / Pályázatok előkészítése és lebonyolítása / pályázati ügyek / pályázatok / sikeres pályázatírás (ez egy külön szakma) / A gyülekezet önerejét meghaladó építkezésekhez szerezzek pénzt (bonyolítsam a kivitelezést, számoljak el a végén, és hallgassam a kritikákat) / Pályázatírás / pályázati dolgok intézése /pályázatírás, /manager munka (pályázati munka, forrás felkutatás, üzleti kapcsolattartás és ügyintézés) / pályatok menedzselése / pályázatok lebonyolítása / Pályázatok megírása / pályázatok felkutatása, lebonyolítása / pályázatok írása lebonyolítása, stb.),

Adminisztrációval kapcsolatos bizonyos ügyek (23) adminisztráció / Az Országos Iroda által kirótt, gyakran felesleges, egymást ismétlő adminisztráció / Adóbevallás / adóügyek / Adminisztráció / adminisztratív feladatok (természetesen nem a saját szolgálattal kapcsolatos adminisztrációt értem, hiszen az segít átlátni feladataimat és hiányosságaimat, viszont a statisztika, kataszter és hasonlóknak feleslegesen vannak el energiát a szolgálattól.) / Sok-sok adminisztráció, amiről nekem kell gondoskodnom, de egy csomó időt elvesz másától / Hivatali, egyházi adminisztráció, kimutatások / adminisztráció / adminisztratív területek többsége / Adminisztráció / Egyre növekvő adminisztrációs terhek / naplók (lelkészi, hitoktatói, gépkocsi, stb.) / elszámolások készítése, rendezése / hittanos adminisztráció az iskolák naplóiba. / Tömeges adminisztráció (pénzügyi, statisztikai, etc.) / az adminisztráció egy része / adminisztráció /Az adminisztráció lehet ilyesmi, (de úgy tekintem, mint az önfelegyelem

eszközét) / adminisztratív munka a részletekig / a túlméretezett adminisztráció / adminisztratív feladatok / hivatali adminisztráció / adminisztráció,

a vezetői feladatok bizonyos köre (17) Vezetői feladatok (jogi kérések, szerződések.../ Intézményi lelkeszi munkakörből adódó megbeszélések stb. - de nem okoz nehézséget) / rengeteg szervezés és ügyintézés / különféle ügyek megszervezése, intézése / protokolláris feladatok / menedzselés, jogászkodás... / reprezentáció / munkatársak, segítők szolgálatainak összehangolása / "szervezetirányítás" / Vezetői feladatok (jogi kérések, szerződések, pályázatok írása lebonyolítása, stb.) / szervezési teendők / hivatalvezetés / Gazdasági – alapítványi - jogi felelősség / Minden, ami a "lelki" munkától veszi el az időt (bizottságok, hivatali adminisztratív ügyek, alkalom előkészítése: teremberendezés, fűtés kezelése stb...), / . A városi rendezvényeken való megjelenés, Úgy érzem, túl sok eseményre küldenek meghívót, ahol nincs különösebb szerepe a lelkeszi jelenlétnek / alkalmazottak munkavégzésének koordinálása / pl. a politika, (egyházi és világi)

hivatali ügyintézéssel kapcsolatos bizonyos dolgok (10) Mindaz, amit egy titkárra vagy titkárnőre lehetne bízni / Hivatali ügyintézés / hivatali munka / a gondnoki feladatokat is én illetve férjem látjuk el - nagy részben / hivatali ügyintézés / ügyintéзések (mindennapos) / Hivatalos ügyek intézése / ügyintézési feladatok / ; honlap frissítése, gyülekezeti könyvtár karbantartása / gyülekezeti újság szerkesztés

Szervezéssel kapcsolatos néhány feladat (10) programszervezés, / szervezés / Vannak ötleteim, végzem feladataimat; de MINDENT nem jó kitalálni, szívesen helyezném el szolgálatomat a közegyház egészében, némi iránymutatást követve... / buszrendelés stb. / gyermekvédelmi figyelem / alkalmak tárgyi, fizikai előkészítése / táborszervezés gyakorlati része / alkalmak tevéőleges előkészítése / beszerzés / gyülekezeti alkalmak előkészületei és utómunkái (nem a lelki része),

nincs „nem lelkeszi“ feladat (10) Ilyen nincs / nincs ilyen / A jó gazda módján egy lelkesznek sok mindennel kell foglalkoznia, ami nem az ő feladata lenne (pókháló, a virág minősége az oltáron stb.) / már nincs / mindent velejárónak tartok / nincs ilyen / intézményi lelkeszként alig van ilyen / Valójában minden a lelkeszi szolgálat része, a hivatali adminisztrációig és a szervezésig. (Kérdés: Van-e alkalmas, munkatárs, van-e bérére fedezet? Vagy elhívatott önkéntes.) / Spec. szolgálati területen tevékenykedem, esetemben nem annyira releváns e kérdés... Persze néha még így is utolér sok adminisztratív teendő, de általában azért ez nem túl nagy nyűg... / mivel sokrétű a lelkeszi hivatás, nehéz találni ilyet találni, (persze mindenhez én sem értek, ekkor segítséget kérek).

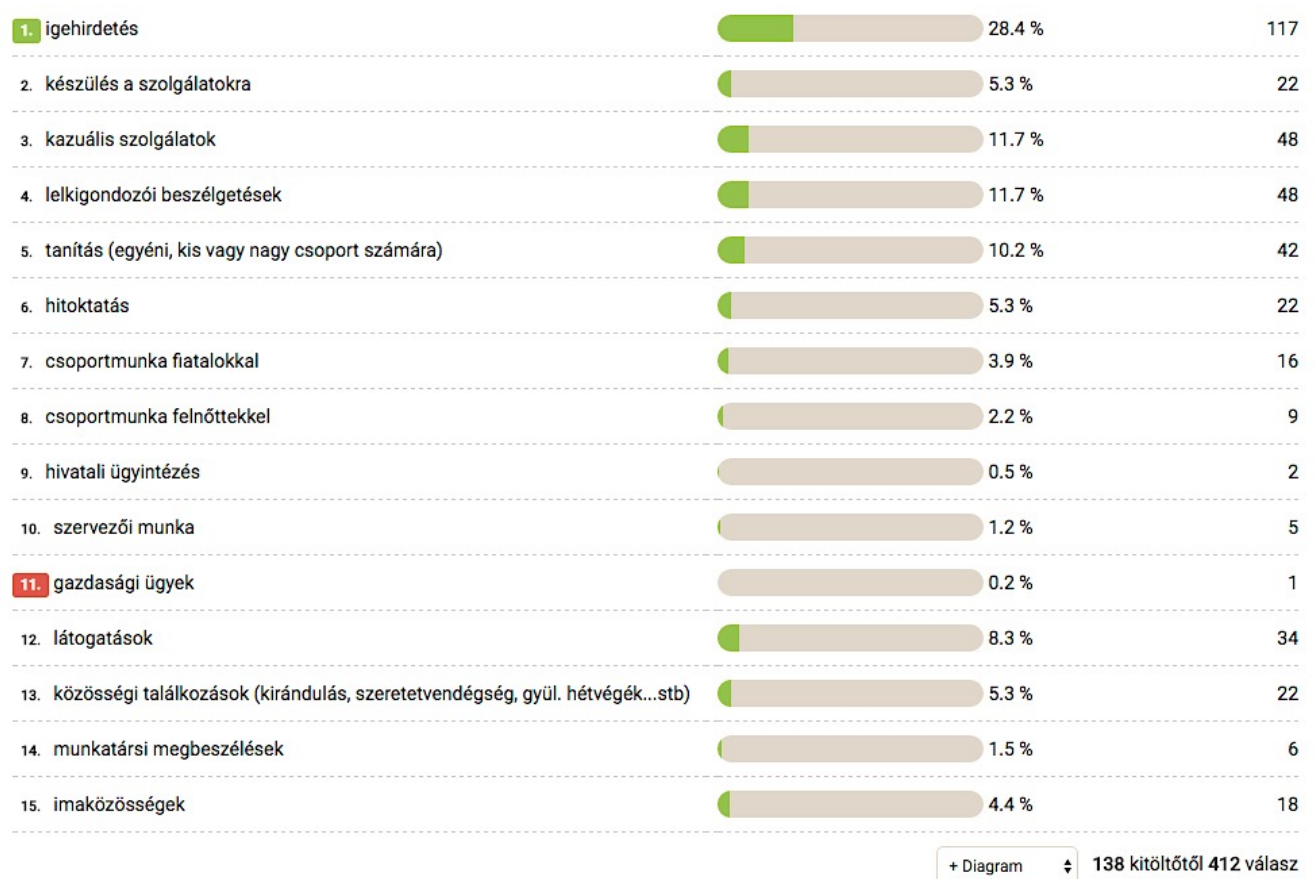
Iskolai hitoktatás (4) Iskolai hitoktatás. Sok óraszám - kevéske pénz. (főállású hitoktatók ennyi pénzért hosszútávon nem tudnak dolgozni!) / kötelező iskolai hittan / hitoktatás / iskolai hittanórák tartása

A felsorolásokból bőven láthatjuk a sokszor ezekkel a feladatokkal kényszerűen foglalkozó, felkészületlen és frusztrált lelkészt, aki ezek a feladatok alatt szenved. A gazdasági ügyeknél a legerősebb az érzékinyilvánítás: „uuutálom”, „totál analfabétának éreztem magam sokszor”, „pénz előteremtésének napi gyötrelme és bizonytalansága, ennek kezelése ez tragikus”. A pénzügyi menedzsment mellett itt megjelenik a forrásteremtésben való járatlanság is a pályázatokkal kapcsolatos ügyintézésnél (25 jelölés). Vizsgálódásunk tárgya miatt külön érdekes, hogy a vezetői feladatok melyik körét érzik még olyan többletnek, amely már nem az ő vezetői feladatuk.

1.4. Leszűkített, priorizált tevékenységek

A következő kérdés az előző komplementere és arra kérdez rá, hogy mit tartanak a kitöltők a lelkeszi hivatásuk magjának, mi van annak fókuszában és mihez ragaszkodnak ezek közül:

HA HIVATÁSOD TERÜLETEIBŐL CSAK HÁRMAT TARTHATNÁL MEG, MELYIK AZ A HÁROM, AMIT A LEGFONTOSABBNAK TARTASZ, AMIHEZ MINDENKÉPPEN RAGASZKODNÁL?

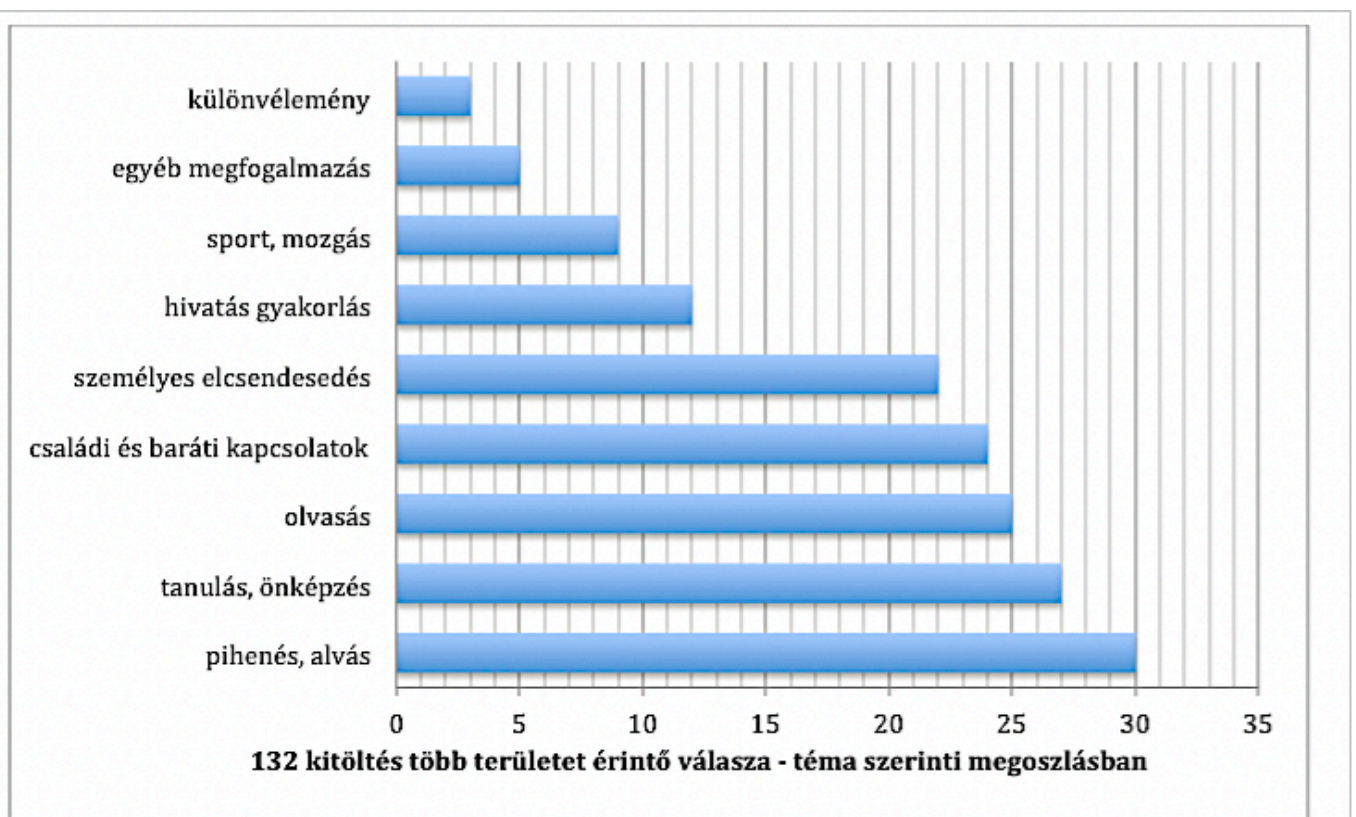
Az igehirdetéstől a gazdasági ügyekig húzódó egyenes itt is világosan megjelenik. A prioritási sorrend is eléggé összevág az eddigi kérdésekre adott válaszokkal. Az örömteli és a legfontosabbnak tartott ügyek ilyen együttállása azt is mutathatja, hogy a lelkeszek a legfontosabb feladataikban találják meg a legtöbb örömet, illetve nézhetjük fordítva is, a

legtöbb örömmel (és legkevesebb) nehézséggel járó feladataikat tartják a legfontosabbnak.

1.5. Kitágított, vágyott tevékenységek

A következő kérdés arra világít rá, hogy mik a kimaradó tevékenységek, amelyekre nem talál „időt” a lelkész a hétköznapi munkavégzésben. Mint látni fogjuk a válaszokban nem csak új tevékenységek, hanem a tevékenykedés, munka hiánya is előkerül.

HA KAPHATNÁL MINDEN NAPODHOZ MÉG EGY ÓRÁT, MIRE HASZNÁLNÁD EZT A 25. ÓRÁT?

pihenés, alvás (30) alvás / Pihenés / alvás / pihenés / Alvásra / Alvásra / pihenésre, feltöltődésre / alvásra :-) / Töltődésre, pihenésre / pihenésre / pihenésre, feltöltődésre / alvásra / pihenésre / pihenés, kikapcsolódás / meglenne a napi 8 óra alvás :) Na jó, komolyan: megtanulnék basszusgitározni, és zenélnék / Felét pihenésre, felét rendszer(e)zésre / Pihennék ... / alvás / Alvás / alvásra / Önmagamra fordítanám, pihenésre, kikapcsolódásra, stb. / Alvás / alvásra / rekreáció / pihenés / aludnék / zenélnék, vagy csak ülnék elmélyülten és kreatívan a kedvenc fotelomban egy pohár jó borral a kezem ügyében... / aludnék / Pihennék! - helyett ülnék az irodámban és újabb nyomtatványokat gyártanék, esetleg felméréseket töltenék ki :-p)

tanulás, önképzés (27) teológiai szakirodalom olvasására / elmélyülés a teológiában / továbbképzés / A 25. órában önképzést végeznék.(Erre sajnos nagyon kevés időm és energiám jut), / készülésre és/vagy mozgásra / A teológiában képezném magam / továbbképzésre / művelődés / esetleg részvétel tudományos körökben / Tanulásra / teológiai könyvek olvasása / önképzésre / Tanulásra / továbbképzésre használnám / szakmai továbbképződés / önképzés / teológiai kutatómunka / önképzés / tanulás / önképzésre / teológiai és lelkigondozói tárgyú könyvek olvasására / bibliatanulmányozás, fordítások, tudományos munka / olvasásra / tanulásra / teológiai irodalom olvasására / tovább képezném magam, erősíteném a "gyenge pontjaimat"

olvasás (25) Olvasásra / olvasásra / olvasásra / Olvasás / Olvasnék - valami olyat, ami nem az egyházi szolgálatomhoz köthető / olvasás / olvasásra / olvasásra / olvasnék / olvasásra / olvasásra / Olyasmit olvasnék, aminek nem közvetlen célja a készülés, csak érdekel / Olvasásra / olvasásra / olvasás / olvasás / Olvasás - alvás ebben a sorrendben, mert fáradtságom okán az olvasás után rögtön elalszom (sokszor közben is). / Olvasás / Olvasnék / Elég lenne a meglevőt jobban beosztani, beérném úgy 24-el is - . Egyébként ha több szabadidőm volna valószínűleg olvasásra vagy koncertre járásra fordítanám. / olvasásra / olvasásra / olvasásra / olvasnék, / Sokkal többet olvasnék

családi és baráti kapcsolatok (24) Gyermekeimmel lennék / Ha ezt az órát a családom is megkapja, akkor velük tölteném el - Ha ez csak az enyém, akkor talán elcsöndesedéssel és olvasással / család / Családomra / családomra / Magamra és a szeretteimre fordítanám / a családommal / családommal való találkozásra / a családi életre / Család / Több időt fordítanék gyermekemre és társas kapcsolataimra / családi együttlétre / családomra / Családomra / A családommal tölteném / Család /Családommal tölteném / Családdal / barátokkal tölteném el hasznosan, pihenésre / családomra / A Családomra.../ családommal lennék együtt / Beszélgetés egy olyan emberrel, aki meghallgat és eltemeti amit hallott. / testvéri beszélgetésekre

személyes elcsendesedés (22) személyes elcsendesedésre / Imádságra és bibliaolvasásra (Ezt teljesen komolyan gondolom!!!!) / Istennel csendben / imádság / magamra (lelki feltöltődésre) / Töltekezés, igehallgatás / egyéni csendesség / Imádságra / Lelki töltekezésre: elcsendesedni, imádkozni. (A napi "rutin" imák és Biblia olvasás főleg a szolgálatok érdekében állnak.) / Igetanulmányozásra / Lelki töltekezésre / csendet kérnék / Fél órát személyes lelkigyakorlatra, fél órát a rám bízottakért való imádságra. / imádkozás / Talán imádságra és olvasásra fordítanám / imádság, istendicséret / Csendesség / Pihenés elmélkedés... / Imádságra és Bibliaolvasásra / Imádságos elcsendesedésre / elcsendesedésre-igetanulmányozásra / igeolvasásra

hivatás gyakorlás (12) készülés / esetleg még több látogatásra / látogatás / látogatás / látogatás / Készülés a szolgálatokra / Látogatás / A hivatali restanciák pótlására, tekintve, hogy egyre több az adminisztrálni való. Esetleg más gyülekezet lelkészének ill. alkalmának a meglátogatására / többet látogatnék. (Jelen pillanatban az istentiszteletekre, hittanokra, egyéb alkalmakra való felkészülés szinte minden időmet

leköti) / készülés / Szolgálatra készülésre / sajnos valószínűleg a lemaradásaimat pótolnám

sport, mozgás (9) Kirándulás a gyülekezeti tagokkal / Sportra / Sport / Testedzésre / játéokra, kertészkedésre, kirándulásra, olvasásra. El innen. :) / természetjárásra, szemlélődésre / Sport, saját testi-lelki egészségem megőrzésére / Edzés / Céltalan sétára

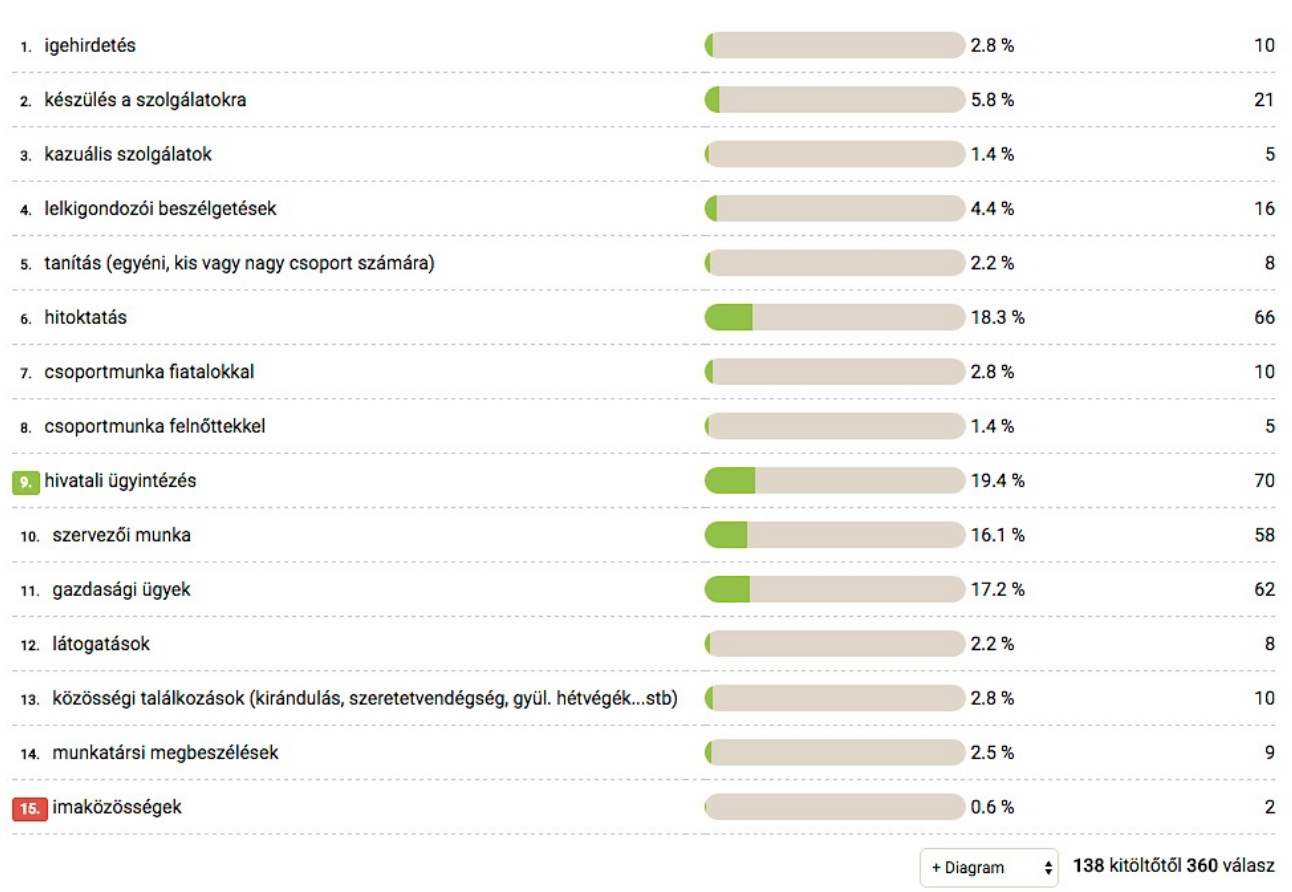
Egyéb megfogalmazás (5) főtt étel készítésére és ülve megevése / dolgoznék az időgépemen / Nem a szolgálatomra / rendszeres hobbi végzésére / hobbyaim művelésére

Különvélemény (3) Nem tudnám nyugodtan eltölteni, inkább összegyűjteném és egyben venném ki mondjuk nyáron / Elég a 24 óra..., /Nekem - bármilyen furcsa - elegendő a 24 óra!,

A bűvös 25. óra a legtöbb válaszolónál pihenéssel telne. Ennek legnagyobb fele a passzív pihenés: alvás (30 válasz), kisebbik fele az aktív pihenés: sport, mozgás (9 válasz). Ez jól mutatja a munkaterhelést, illetve a kiegészítés közeli állapotot. Ugyanakkor az őszinteség a feltöltődés igényének ismerete és bevallása fontos tudatosságot jelez. Az imádság, személyes elcsendesedés mint a lelki feltöltődés 22 válaszban jelenik meg, a szellemi feltöltődés legvágyottabb formája az olvasás (25 válasz), míg a családi, közösségi, társasági feltöltődési formákat 24-en választanák. Fele ennyien, 12-en jelöltek meg olyan tevékenységet, amely a fő tevékenységüket direkt módon szolgálja, felkészülést, pótlást. Kutatási és fejlesztési céljaink miatt külön érdekes, hogy az alvás utáni második legtöbb jelölést az önképzés kapta (27 válasz), amely újfent megerősíti azt a képet, hogy a lelkészek tanulékonyak, tele vannak képzési és önfejlesztési igényekkel, amelyek keresik a maguk útját.

1.6. Legtöbb energiát kívánó tevékenységek

MELYIK MUNKATERÜLET AZ, AMI KAPCSÁN A LEGINKÁBB ELFÁRADSZ, MERT A LEGTÖBB ENERGIÁT IGÉNYLI? (LEGFELJEBB HÁRMAT JELÖLJ MEG, KÉRLEK)

Legvégül arra voltunk kíváncsiak, hogy a tevékenységeik közül melyik kívánja a legtöbb energiát, melyekben fáradnak ki leginkább a lelkészek. A válaszok összefüggésbe hozhatók a tevékenységek gyakoriságával is, így kerül az első helyekre a hitoktatás, hivatali munkák, szervezői és gazdasági teendők. Az ezekhez tartozó érzelmi viszonyulás és a fontossági hely már az előző kérdésekből kiderült. Ha az örömteli tevékenységek mellé tesszük ezt a metszetet és együtt vizsgáljuk, akkor jól láthatóan kibontakozik egy energiát vivő és egy energiát adó tevékenységek listája.

2. Támogató szereplők térképe

Végül azt vizsgáltuk meg, hogy a lelkészek vezetői szerepük jobb betöltéséhez kitől várhatnak segítséget, támogatást és jelenleg mennyire működők és támogatók ezek a kapcsolatok. Ez azért is nagyon fontos, hiszen a lelkészek nem egy vákumban, hanem egy közösségben és egy egyházban végzik a szolgálatukat, amelynek sikere nagyban függ attól, hogy szociális környezetükből mennyi energiát tudnak meríteni.

Támogató szereplők és funkcióik

(Kitől mikor milyen támogatást remélhet a lelkész a pályáján?)

1. Püspök – (felső)vezetői támogatás

- teológia alatt: (1. évben és 5. évben, ajánlás: minden évben egyszer személyesen)
- 6. év: hivatásfelkészítő napok
- beosztott lelkész: kihelyezés
- önálló lelkészként: nyilatkozat a választhatóságról

2. Evangélikus Hittudományi Egyetem - képzési, teológiai támogatás

- minősítő beszélgetés évente a teológián az összes oktató és HÖK bevonásával
- teológián mentor-oktató vagy külső mentor-lelkész
- választhatóság lehetősége (hogy ne legyen függelmi alárendelődés)
- egész életpályán végigvonuló szál (kötelezőből a választhatóság felé)

3. Lelkészakadémia – továbbképzési, fejlődési támogatás

- együttműködés a teológiával a szaktárgyak tekintetében
- 6. év: szupervízió
- 2 év alatt: tevékenységkísérés
- önálló időszakban: kredit-rendszer és specializáció EFT alapján

4. Esperes – lelki és pásztori támogatás

- itt egy speciális segítő csoport keresi fel és támogatja a lelkészt
- javaslat: Egyéni Fejlődési Terv készítése

5. Mentor lelkipásztor – szakmai és személy előrehaladás támogatása

- választhatóság lehetősége (hogy ne legyen függelmi alárendelődés)
- egész életpályán végigvonuló szál (kötelezőből a választhatóság felé)
- püspök felé tanácsadói funkciót láthat el

6. LMK, kortárs kollegiális csoport, önsegítő – közösségi, kollegális támogatás

- rendszeres összejövetelek által megtartó erővé és jelzőrendszerre válhat
- LMK elnökök felkészítése erre a szerepre
- éves sorvezetőt adni nekik

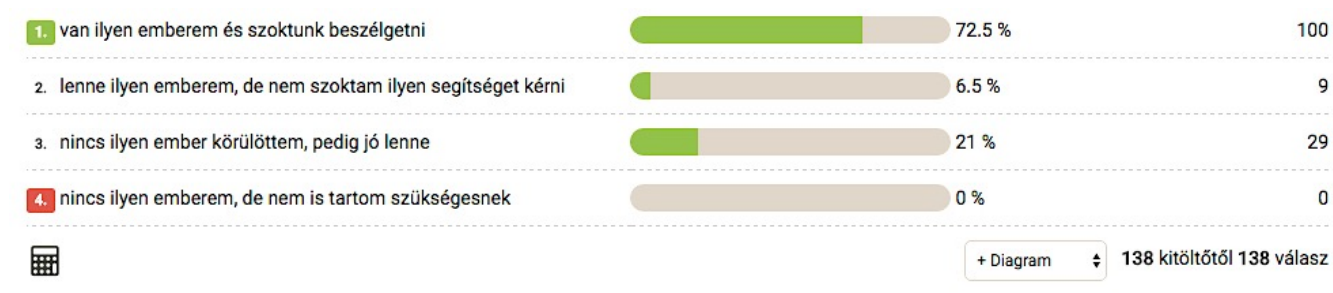
7. gyülekezet (küldő, kísérő, fogadó) – szociális támogatás

- településen való integráció
- logisztikai és szociális segítség
- a lelkész családjának a direkt vagy indirekt támogatása

Ezen felsorolás és támogatói funkciók felvázolása után nézzük ki milyen választ adott a szociális térképére és kapcsolati hálójára vonatkozó kérdésekre. Ezekből a kérdésekből idézzük:

Az első kérdés a kommunikációra, a segítő visszajelzéseket adókra irányul:

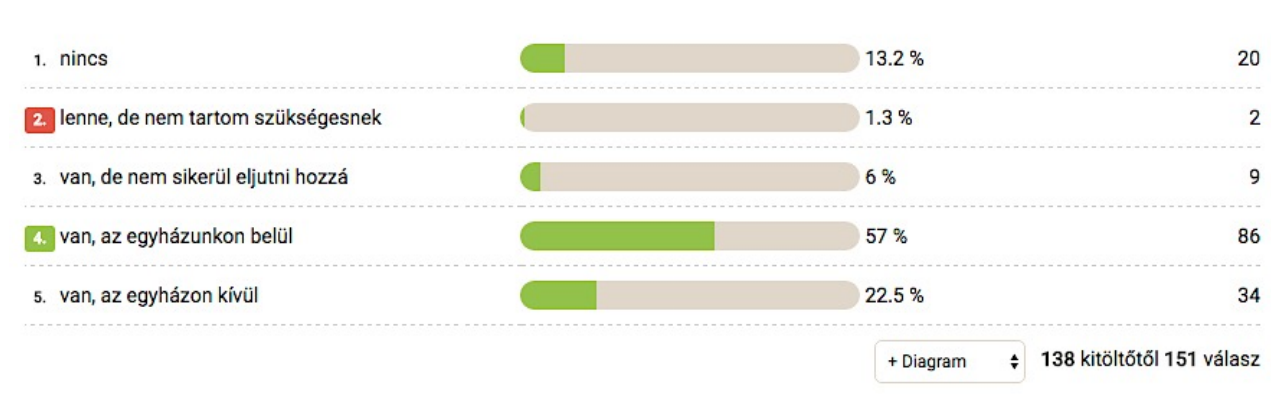
VAN-E "EMBERED", AKIT MEGKÉRHETSZ, HOGY MUNKÁD GYAKORLATI ESETEI, DÖNTÉSEI, KOMMUNIKÁCIÓS MÓDSZEREID ELÉ TÜKRÖT TARTSON, ŐSZINTE VISSZAJELZÉSEKET ADJON SZÁMODRA?

Az összkép itt pozitív, a válaszolók majdnem $\frac{3}{4}$ -ének van olyan beszélgetőtársa akire igaz az első állítás és nincs olyan, aki ezt a típusú segítséget szükségtelennek minősítette. Minden 5. lelkész vágyik ilyen segítségre, akiknek nincsen ehhez partnerük.

A következő kérdés a lelki támogatást firtatja, amely egy lelkész életben kulcskérdés, és pont emiatt a segítségkérés vagy a „megakadás” felvállalása nem is olyan könnyű feladat.

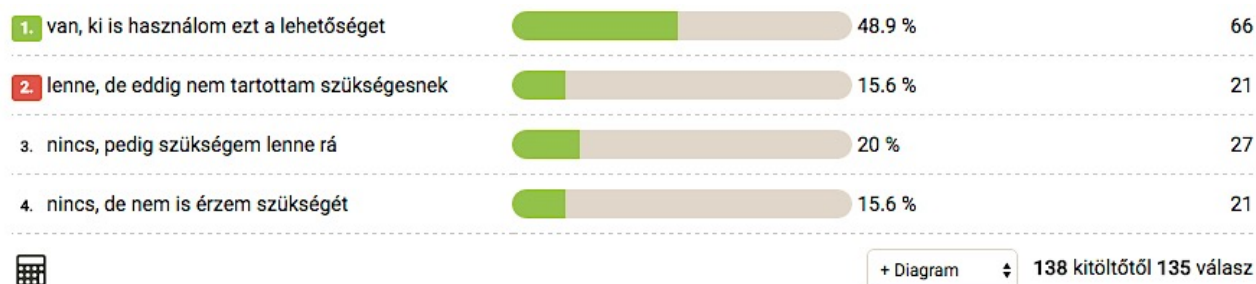
VAN-E "EMBERED", AKI SEGÍT HORDOZNI MUNKÁDBÓL ADÓDÓ LELKI TERHEIDET?

Az ilyen kapcsolattal nem rendelkezők aránya majdnem megegyezik az előző kérdésre így válaszolókkal. Az egyházon belüli és kívüli elkülönítés nem fed fel, hogy a lelki támogatás? baráti-horizontális, egyházi lelki kísérői, professzionális szakmai (pszichológus, terapeuta, coach) Ez egy olyan terület amit érdemes lenne tovább vizsgálni.

A következő terület a szolgálat után a magánéletre kérdez rá, amely egy lelkész esetében szintén egy nagy kihívás, hiszen a gyülekezeti lelkészek sokszor „kirakatban” érezhetik nemcsak magukat, hanem házasságukat és családjukat is, amelyre egy egyész közösség figyel és emiatt annak sikere és kudarcai is sokakra hatnak.

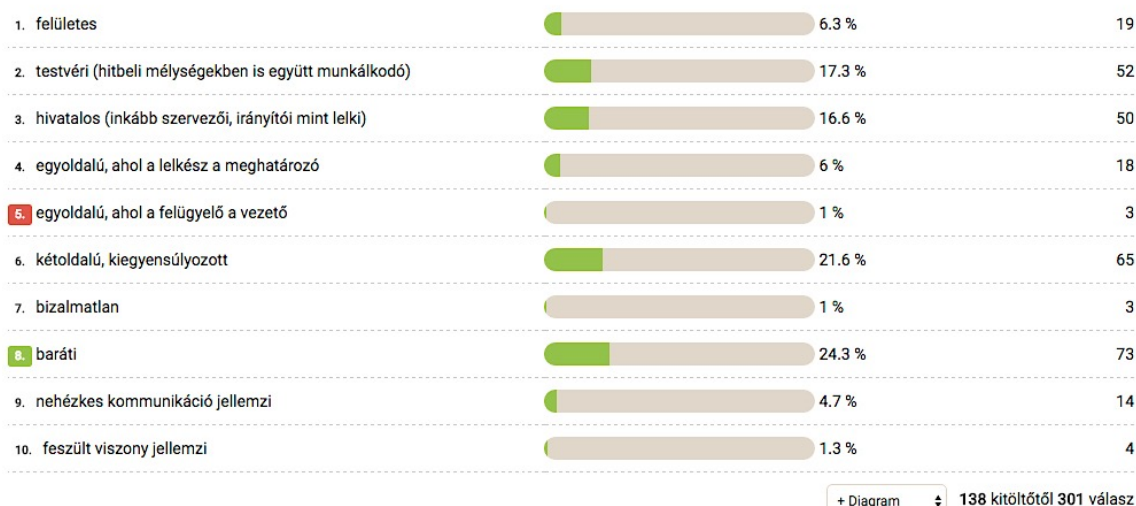
VAN-E EMBERED, AKINEK SEGÍTSÉGÉT KÉRVE MAGÁNÉLETI NEHÉZSÉGEIBEN IS TÁMOGATÁST TUDSZ KÉRNI?

Itt a segítséget kérők aránya már 50 % alá megy, a segítséget igénylő, de nem kapók aránya pedig most is 20 %. A segítséget nem igénylők közül a fele „biztosítva” van, másik fele pedig ugyanebben az arányban ezt nem tartja szükségesnek.

A következő kérdés a vezetői területen jelentkező kapcsolatok minőségére világít rá:

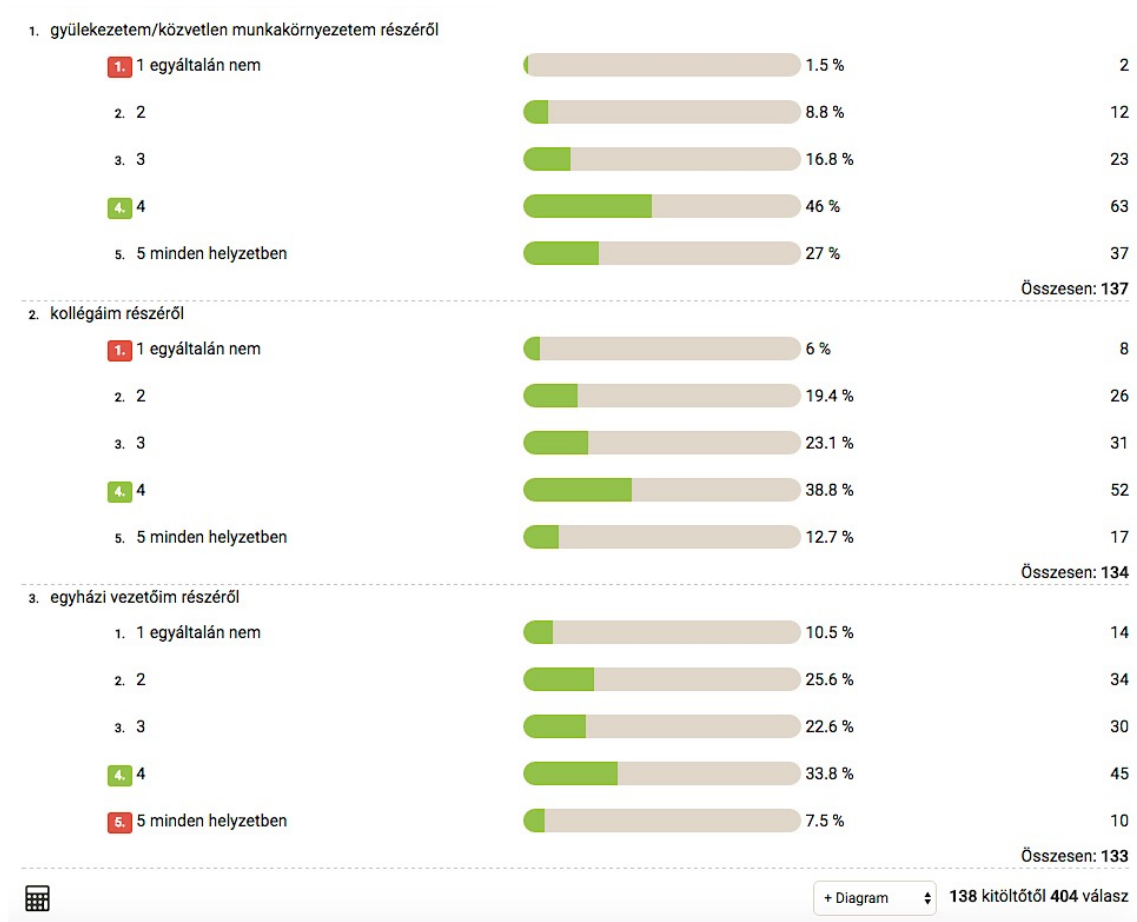
HA EZ ADOTT A SZOLGÁLATI HELYEDEN, HOGYAN JELLEMEZNÉD KAPCSOLATODAT A FELÜGYELŐDDEL / VEZETŐTÁRSADDAL? (A HÁROM LEGJELLEMZŐBBET JELÖLD MEG, KÉRLEK)

A leggyakoribb válaszok a pozitív tartományba esnek: baráti (24 %), partneri (21 %), testvéri (17 %). A semlegesnek számító hivatalos kapott még magas jelölést (16,6 %) míg a negatív tartományba eső jelzőket nagyon kevesen választották. Alapvetően tehát egy erősen pozitív képet láthatunk itt.

A szolgálatot végzők erkölcsi elismerést, megerősítést várhatnak és kaphatnak „felülről, oldalról és alulról”. A válaszok megmutatják, hogy melyik irányból érkezik ez leginkább.

MENNYIRE ÉRZÉKELED, HOGY ELISMERIK ERŐFESZÍTÉSEIDET ERKÖLCSI ÉRTELEMBEN? (KÉRLEK, PRÓBÁLD MEG ÉRZÉKELTETNI EZT EGY 5 FOKÚ SKÁLÁN)

Az ötfokú skálán mindhárom oldalról 4-esre értékelték a lelkesek az elismerést. Ezen belül a közvetlen környezetből érzékelhető leginkább ez, amely valamelyest természetes jelenség. A minden helyzetben válasz is itt a legmagasabb és az egyházi vezetők irányából a legalacsonyabb, amely egyfajta hatalmi távolságot is jelezhet a láthatóságon túl.

A következő kérdés már fókuszáltan a támogatásra vonatkozik. Itt az irányon túl az intenzitás is a kérdés tárgyát képezi.

MUNKÁD SORÁN HONNAN ÉS MILYEN MÉRTÉKŰ TÁMOGATÁST TAPASZTALSZ?

1. felügyelő/vezetőtárs

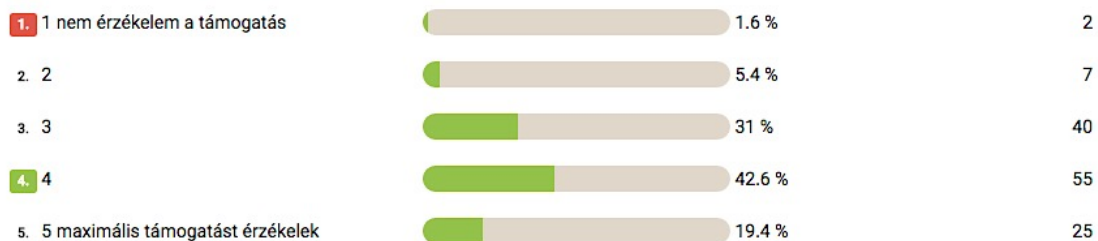
Összesen: 129

2. presbitérium/döntéshozó szerv

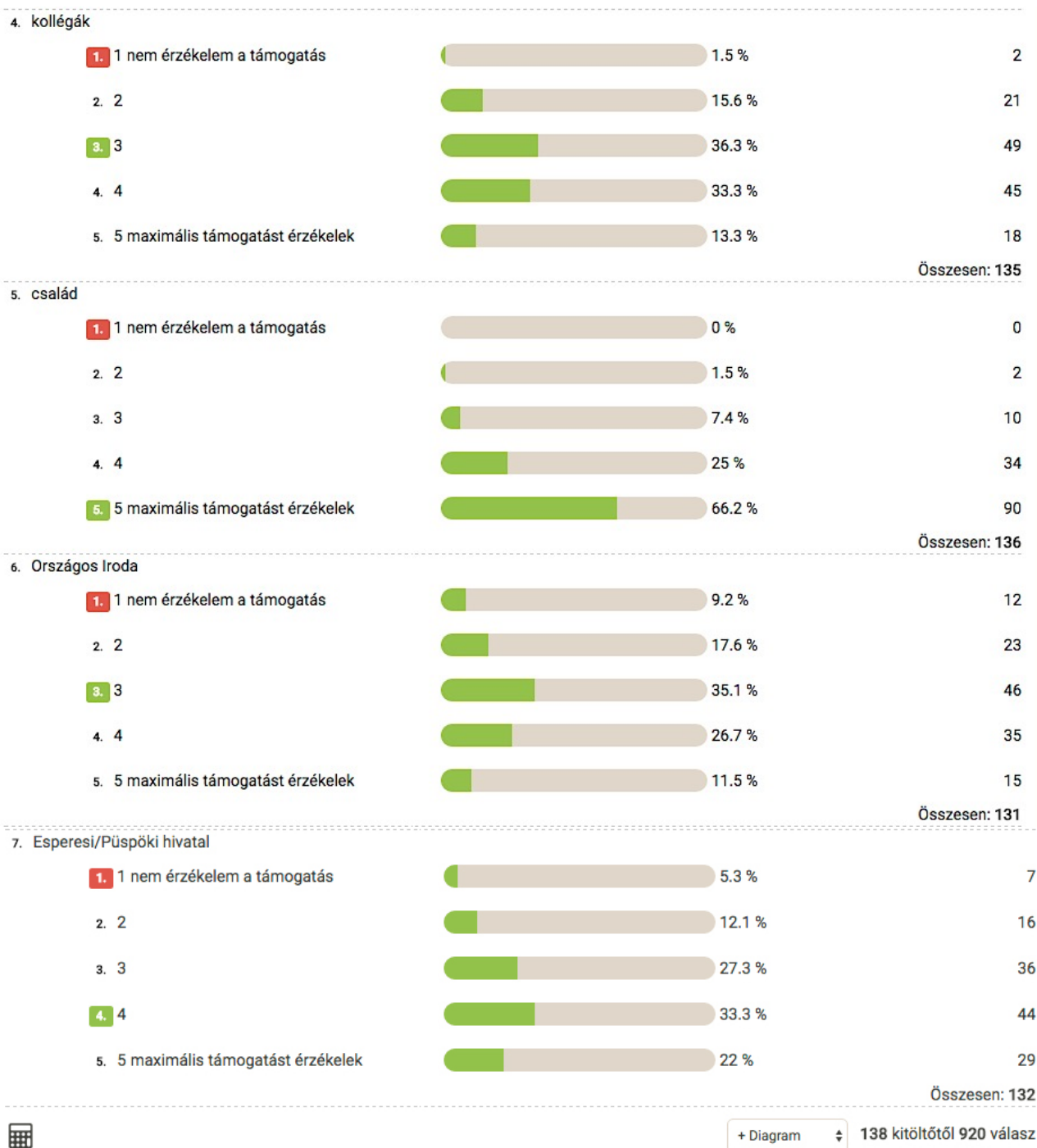

Összesen: 128

3. gyülekezet

Összesen: 129

A támogatás a kérdésfeltevésben 7 irányból érkezik: felügyelő, presbitérium, gyülekezet, kollégák, család, és kétféle hivatal: a regionális esperesi / püspöki és az országos. A legnagyobb(ra becsült) támogatás a lelkész számára a családjából érkezik. A felelősségében közvetve vagy közvetlenül osztozó vezetőtárs vagy felügyelő áll a második helyen. A legtávolabbi támogatást nyújtó szerv az Országos Iroda, de a 3-4 es szintű támogatás együttes aránya itt is 70 % feletti. Az is jó mutató, hogy a „nem érzékelem a támogatást” választ mind a hét irány tekintetében mindenhol az utolsó helyen végzett és mindenhol 10 % alatti az ezt jelölők aránya. Összességében azt mondhatjuk el, hogy a lelkészek vezetői szerepük betöltésében kapnak segítséget és van igényük ezen segítség szélesítésére.